

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEC**Političen list za slovenski narod.**

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo telefon 50, upravnštvo 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sarajevo 7.365, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Kulturne zasluge.

Naše trditve, da je mladinsko orijentirani liberalizem storil bore malo ali pa nič za slovensko kulturo, so zadele v živo. Na Miklošičevi cesti so se zganili in prav je tako, da se spoznajo skrbno prikrite tendence te gospode. Mladini hitijo sedaj poddarjati: da je vse prosvetno delo med slovenskim ljudstvom že od pamтивeka slovelno na glinastih nogah psevdoliberalnega »naprednjakarstva«, ali da je »klerikalizem« kot tak »ustvaril veliko vrsto prosvetnih organizacij«, preko katerih je med ljudstvo res proniklo marsikatero dobro zrno. Seveda, obenem so našli tudi dlako v jaju: politično gibalo prosvetnega delovanja slovenskih »klerikalcev«.

O tej stvari je treba spregovoriti načelno besedo. Kdor pozna zgodovino slovenske kulture zlasti izza devetdesetih let bivšega stoletja, mora priznati katoliško mislečemu izobraženstvu ogromne zasluge za slovensko kulturo. Če je res, — in o tem ni dvoma — da je »klerikalizem« ustvaril »veliko vrsto prosvetnih organizacij«, iz katerih je, po zatrdilu mladinskega glasila, »proniklo marsikatero dobro zrno«, potem ni mogoča absurdna in vseskozi bolestnostrastna laž, da je vse to služilo poneumnjevanju slovenskega naroda! Čisto nekaj drugega je pa trditev mladinskega glasila, da je služilo »klerikalizmu« prosvetno delo zgorj v politične svrhe. Jutrovcem smo za to trditev zelo hvaležni, saj nam je dana prilika, posvetiti nekoliko v kotičke javne pozabljaljivosti. O, tudi raka hoja je neke vrste gibanje ... Neizpodbitna resnica je, da so zanesli v prosvetne in druge organizacije politiko predvsem današnji prvoribitelji za skrahirano žerjavčino. Kdo je izrinil pristaše SLS iz »Ciril-Metodove družbe« in povzročil v njej razkol? Ni-l bil to ravno politični vodja samostojnih demokratov v Sloveniji? Kdo je nastavil peklensko zagozdo na dnežno zgradbo »Slovenske Matice«? K sreči se nakana ni posrečila in ta odlična kulturna institucija je ostala po zaslugu mnogih prosvetnih delavcev (ki pa niso »klerikalci«) nedotaknjena. Kdo je zanašal v »Glasbeno Matico« klico politike, na to bi znal najbolje odgovoriti g. dr. Ravnikar.

Zanimivo je, da so se mladini spomnili še pastorse svojih režimov — slovenske univerze. Znano je — in mladini tega ne bodo nikdar utajili! — da se je slovensko ljudstvo pod bivšo monarhijo vedno potegovalo za svoje vseučilišče v Ljubljani. Ta zahteva je odmevala na shodi SLS, tvorila je takoreč prvo točko najpoglavitnejših kulturnih zahtev slovenskega ljudstva. Nismo slepi in ne strasti, da bi odrekali gotovim krogom, ki niso pristaši naše kulturne orientacije, hvalevredne zasluge za ustanovitev naše univerze, ali toliko je gotovo, da dotedanji naprednjaki niso bili, niso in ne bodo nikoli žerjavovi sateliti. Slovenska univerza je nastala po skupnem vztrajnem prizadevanju SLS in tistih krovov, velika zasluga pa gre tudi g. Davideviću, takratnemu prosvetnemu ministru, pa tudi radikali so tedaj pomagali vsled te danjih dobrih odnosov do Jugoslovanskega kluba. To so dejstva! Kar očitajo samostojni demokrati drugim, to so uganjali prav dosledno oni sami. Prosveta služi samostojnim demokratom res samo kot figovo pero. Ali nismo n. pr. te dni brali v »Jutru« čudno, zares čudno izjavo proti Slov. akademiji za znanost in umetnost? Očitati SLS pregrejo radi Narodnega gledališča, je derlislirano, ko vemo, da je bil kino v gledališki zgradbi delo človeka, ki ga »Jutro« čestokrat citira v polemiki zoper SLS, istočasno, ko njegova dejanja očita SLS. Stereotipi in ogabni napadi na škofa dr. Jelgliča so znak prave posurovelosti, in posmanjkanja kulturnega smisla, ko vemo, da je kot največji slovenski mecen omogočil izdajo dveh ogromnih znanstvenih del: grško-slovenskega in latinsko-slovenskega slovarja. Toliko ni liberalizem žrtvoval za slovensko prosveto niti v razdobju tridesetih let. Pri tem pa pridno molčijo, da je ravno dr. Jeglič ustanovil prvo slovensko gimnazijo ter si nakopal sovraščvo avstrijske prosvetne uprave.

Gospoda na Miklošičevi cesti se silno rada postavlja v pozno prosvetnih delavcev.

Vsek čas slišimo, kako zgolj politično se udejstvuje samostojni demokratije proslavljajo svoje veliko prosvetno delovanje in prosvetne uspehe. Kje pa so vendar ti vaši uspehi, te vaše prosvetne institucije? Saj velikopoteznega prosvetnega dela za široke sloje našega naroda niti posnemati niste znali, ne pa da bi kaj ustvarili. In kadar ste skušali posnemati prosvetno delo naših velikih mož, tedaj ni bila za vaše delo gojnina sila ljubezen do ljudske prosvete, nego gola zavist, ne vnema za prosveto, nego vnema za zgolj politične svoje name in strast, da iztrgate iz narodne duše, kar narod vzdržuje krepkega, duševno in moralno zdravega, odpornega. Da dosežete

svoje namene, ste se igrali z nizkotnimi ljudskimi instinkti.

Vaša kulturna zasluga žalostnega spominja je, da ste kot prvi začeli v slovensko literaturo uvajati »undliteraturo« najogabnejše vrste in začeli rušiti sloves naše literature, da je med vsemi najčistejša, kar je pričalo o visoko razviti etiki našega naroda in njegovih literatov.

Vaša kultura so »Krvavi kardinali«, »Papeževe hčerke«, »Veliki inkvizitore«, »Pater Kajetanc« in kar je takih pokvarjenih duševnih proizvodov na domačem in tujem gnojisu. Teh »zaslug« vam ne kramimo, drugih pa itak nimate!

Radikali želijo koncentracijo.

STRAH PRED SODISCEM. — RADIKALI BI ZAPUSTILI PAŠICA IN DRUGE KORUPCIIONISTE.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) V notranji politiki zlasti v vprašanju vstopa HRSS v vlado ni bilo danes nobenih važnih dogodkov. Popoldne se je vršila seja načelnikov vladnih skupin. Razpravljali so o vseh vprašanjih političnega značaja. Zanimiva je tudi avdenciya notranjega ministra Petrovića, ki se je razgovarjal s kraljem o vseh vprašanjih, ki jih javnost obravnavata. In radi katerih so bile lansirane v javnosti neosnovane vesti o predstoječi krizi vlade. Ves trud današnje vlade gre za tem, da uredi vsa vprašanja, ki ovirajo današnjo vlado pri izvrševanju njenih glavnih naloge: izvršitev končnovejavne sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Zato mora privesti v vlado tudi zastopnike HRSS, da bo delo med strankami, ki tvorijo vladno večino, bolj enotno. Radikali in samostojni demokrati nameravajo izkoristiti moment zavlačevanja vstopa HRSS v vlado in tri svoje name: da bi ustvarili razvoj novega vladnega sistema, da bi preprečili postavitev svojih prvakov pred sodiščem in da bi bili sodeležni na vladi. V ta namen se poslužujejo vseh mogočih sredstev, ki bi jim mogla pomagati. Zatekli so se k vojaškim osebam, skušajo vplivati na najmerodajnejša mesta. Pri teh intrighah sodeluje tudi g. Ljuba Jovanović, ki se kesa, da je vsled premale svoje energije popustil prej Pašiću in vsledtega zašel v zagato.

Vlada hoče delo v parlamentu nadaljevati in stoji na stališču, da vstopi HRSS v vlado, ker je drugače uspešno delovanje vlade ovirano. Stališče vladnih strank je parlamentarno in tudi drugačno ne more

biti. Vladni krogi so glede vstopa HRSS v vlado zelo optimistični in radi zavlačevanja tega vprašanja ne kažejo prav nobene vznemirjenosti, kakor poroča opozicionalno stališče. Saj tudi drugače biti ne more, ker se vlada s stališčem HRSS glede njenega vstopa v vlado strinja.

Za radikale in za samostojne demokrate je naravno sedanj položaj zelo slab in so sedaj zato pripravljeni sprejeti idejo Jovanovića, ki jo je izrazil na poslednji seji radikalne stranke in ki jo je glavni strankin odbor pred padcem P.-P. vlade odbil. Za to idejo so poleg Jovanovića tudi dr. Ninčić, Trifunović in drugi. Ti so se danes sestali v kabinetu predsednika narodne skupščine. Značilno za poizkuse opozicije je, da je bil na tem sestanku tudi Svetozar Pribičević in je tudi on pristal na nekdaj kombinacijo Jovanović-Korošec, naperjeno proti Pašiću in Pribičeviću, odnosno njemu režimu. Treba je pripomniti, da je bila ta kombinacija mogoča pred sestavo vlade bivšega opozicionalnega bloka (Davidović—Korošec—Spaho) kot kompromisna rešitev v tedanjem kritičnem položaju. Danes je ta kombinacija neizvedljiva, ker s tem, da ostaja ta blivši opozicionalni blok v zvezi s HRSS, onemogoča koalicijo Jovanovićevih radikalov s SLS. Koalicija brez HRSS in drugih strank bivšega opozicionalnega bloka bi bila brez večine. Vidi se, da so vse te kombinacije sedanje opozicije brezplodne in imajo zgolj namen, poizkusiti vreči med stranke sporazuma, to je vladne stranke in HRSS kljice nezaupljivosti in zavleči vprašanje sporazuma.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o sejstvu načelnikov vladnih strank in o borbi proti kačakom. Sestavilo se bo pet obveznih čet za zavarovanje meje na jugu. Vprašanje vozilnih olajšav za prevoz žita za pasivne kraje se bo rešilo s posebno tarifo, ki jo bo izdelal prometni minister. Zunanji minister je predlagal vrstni red, po katerem naj bi prejemali vojno odškodnino zasebniki in država. Razpravljalo se je o tem, ali naj dobivajo zasebniki vojno odškodnino iz Nemčije v prvi polovici mesca, država pa v drugi, ali pa obratno. Minister za socialno politiko dr. Behmen je predložil več ukazov.

AVDIENCE PRI KRALJU.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Notranji minister Petrović je kralju predložil v podpis več ukazov, s katerimi se sprejemajo v službo nekateri upokojenci in odpuščeni pisarji, ki so bili od prejšnjega režima protizakonito upokojeni. Podpisani je ukaz o okrajnih glavarjih. — Zvečer je bil od 4. do 7.40 pri kralju zastopnik pokrajinskega namestnika za Hrvatsko dr. Gojković. Politični krogi pripisujejo tej avdenci velik pomen, ker misljijo, da se je kralj informiral o političnih razmerah na Hrvatskem.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Naš vatikanski poslanik dr. Smislak je bil pri kralju od 11. do pol 12. v avdenci. Dr. Smislak ostane še nekoliko dni v Belgradu.

POROCILO DELEGATOV V PODONAVSKI KOMISII.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) V Belgrad je prisel Vilfan, naš delegat v podonavski komisiji, da poroča o delu komisije za režim donavskih vod.

Novi izvedenci za trgovinska pogajanja na Dunaju.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Za trgovska pogajanja na Dunaju so imenovani novi izvedenci in sicer načelnik poljedelskega ministarstva dr. Stojković, vinogradnik iz Slovenije Košar in ravnatelj žitnega zavoda Janko Jovan.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Naša delegacija za trgovska pogajanja z Avstrijo na Dunaju, je poslala dr. Šumenoviću v proučevanje splošni del trgovinske pogodbe. Načelnik trgovinskega ministarstva Milivoj Savić je odpotoval na Dunaj, da izdela carinsko-tarifni oddelek pogodbe.

OBISK PRI ZUNANJEM MINISTRU.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Japonski odpravnik poslov Zin-Ši je danes obiskal zunanjega ministra dr. Marinkovića. Tudi znanji milijonar Franjo Petrinović je obiskal dr. Marinkovića.

NOVO ODKRITJE KORUPTNEGA P.-P. REŽIMA.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Zemljoradniški klub je izdelal interpelacijo na finančnega ministra o zlorabah v monopolski upravi za časa ministrovanja dr. Milana Stojadinovića. Interpelacija pravi, da so se vsled slabe uprave pokvarile velike množine tobaka in da je bilo uradništvo korumpirano in nesposobno in da je država oškodovana za več milijonov. Posojoilo, ki ga je minister Stojadinović v znesku 300 funtov šterlinov najel za plačilo tobaka, je potrošil za druge stvari. Sedaj pa ni denarja za nakup tobaka. Zahteva se v interpelaciji, da mora minister odgovoriti v skupščini, da je treba uvesti preiskavo in krive po zakonu strogo kaznovati.

Cene inseratom:

Enostolna petna vrsta
mali oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglasi v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri vsčjem narodu popust
izhaja vsak dan izvzemlj
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poštnina plačana v golevini.

Sv. Naum pripada Albaniji.

Ženeva, 3. okt. (Švic. brz. agencija) Danes predpoldan se je sestal pod predsedstvom Hymansovim svet Društva narodov ter se je bavil z vprašanjem jugoslovansko-albanske razmejitve v bližini smostana Sv. Naum. Quinones de Leon je predlagal, da odobri svet Društva narodov izvedeniško poročilo Mednarodnega razsodišča v Haagu, po katerem se dodeli sporno ozemlje v smislu sklepa veleposlaniške konference z dne 9. novembra 1921 — Albaniji. Odločitev glede incidenta na jugoslovansko-albanski meji ter o z njim zvezani določitvi meje bo padla na prihodnji seji.

PODPISI RAZOROZITVENEGA PROTOKOLA.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Zunanji minister je danes izdal poročilo iz Ženeve, da je protokol o razorozitvi podpisalo dosedaj deset držav. Od velesil samo Francija.

PROSNJA SUSASKEGA ŽUPANA.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Župan na Sušaku Kučić je prosil zunanjega ministra, da se dr. Rybař, predsednik delegacije za pogajanja v Benetkah pri odhodu v Benetke ustavi na Sušaku, da vidi potrebe teh krajev. Zunanji minister je to obljubil.

POGAJANJA HRSS za PRPIČEVIC PALAČO.

Zagreb, 3. okt. (Izv.) Danes popoldne je imelo predsedstvo HRSS sejo, na kateri so razpravljali o pogodbi, ki naj bi se sklenila z g. Milanom Prpičem radi nakupa njegove palače na Zrinjevcu za Seljački dom. Danes so se začela formalna pogajanja. Prpič zahteva za palačo 15 milijonov dinarjev. Takoj po podpisu pogodbe bi bilo treba izplačati 2 in pol milijona dinarjev.

NADŠKOF DR. BAUER ODPUTUJE V RIM.

Zagreb, 7. okt. (Izv.) Te dni odpotuje v Rim zagrebški nadškof dr. Ante Bauer, da bi se udeležil proslave ob priliku otvoritve zavoda sv. Jeronima. Dr. Bauer bo sprejel tudi papež. Govori se, da je to potovanje tud v zvezi z imenovanjem jugoslovanskega kardinala.

RADIĆ NAPOVEDUJE GOVOR.

Zagreb, 3. okt. (Izv.) Prihodnjo nedeljo bo imel Radić na shodu HRSS v Varaždinu dva govora, v prvem govoru bo poročal o političnem položaju, v drugem pa o politiki slovenske duhovščine.

Kriza angleške vlade.

POGAJANJA ZA TRGOVSKO POGODBO MED NEMCIJO IN FRANCIJO.

Pariz, 3. oktobra (Izv.) Včeraj se je vršila prva konferenca francoskih in nemških delegatov za sklep nemško-francoske pogodbe v trgovskem ministrstvu v Parizu. Francoski minister za trgovino je izjavil, da je mogoče skleniti trgovsko pogodbo takoj, ali pa je mogoče najprej vzpostaviti neko prehodno stanje, da se ugotovi gospodarska moč obeh držav. Na podlagi dobljenih izkušenj bi se potem sklenila končnoveljavna trgovska pogodba.

LAŠKI LIBERALCI IN VLADA.

Rim, 3. oktobra (Izv.) Liberalne organizacije v Rimu, Neapolju in Livornu so sklenile, da bodo vlado podpirale. Tržaška organizacija pa je sklenila nastopiti proti vladi.

AFERA CASTIGLIONI.

Dunaj, 3. oktobra (Izv.) Znani milijarder Kamilo Castiglioni se je danes dopoldne ob 10 pripeljal na Dunaj iz Trsta in se je takoj javil pri preiskovalnem sodniku dvornemu svetniku dr. Jakobu.

NEMIR V ARABIJI.

London, 3. oktobra (Izv.) Husseins-paša je znova zaprosil angleško vlado za pomoč. Položaj za Meko je še vedno tako nevaren.

HUSSEIMOVА ODPOVED PRESTOLU.

Kairo, 3. okt. (Izv.) (Reuter) Hedžaški kralj Hussein se je odpovedal prestolu.

BOLEZEN ANATOLA FRANCEA.

Tours, 3. okt. (Izv.) (Agence Havas.) Zdravstveno stanje pisatelja Anatola Francea se ni zboljšalo. Že dva dni se pojavlja znaki velike telesne slabosti.

USMRITITEV POLITICNEGA MORILCA.

Teheran, 3. okt. (Izv.) (Reuter.) Vojak, ki je umoril ameriškega konzula, je bil justificiran.

PROFESOR BROOST †.

Pariz, 3. okt. (Izv.) (Agence Havas.) Tukaj je nenadoma umrl prof. Broos, član profesorskega kolegija medicinske fakultete na Sorbonni.

MEZDNI SPOR V PORCELANSKI INDUSTRIJI.

Praga, 3. okt. (Izv.) — Kakor poroča »Prager Tagblatt«, je izbruhnil v porcelanski industriji v Karloviči Varih resen mezdni spor med delodajalcem in delojemalcem.

Volitve na Švedskem in Danskem.

Na Švedskem volijo sedaj poslance v drugo hišo. Glavno vprašanje je v prasanje bramb. Pomladi 1914 so pod vodstvom več inteligentov, med njimi znanega Svena Hedina, zahtevali konzervativci zvišanje vojaštva, kazoč zlasti na rusko nevarnost. Ker je ravno tedaj vojska izbruhnila, so svoj namen lahko dosegli. Po vojski je prehodna naredba vojsko zopet zmanjšala. To naj se sedaj zakonitim potom uredi. Glede omejitve armade in službenega časa se pa v parlamentu niso mogli zediniti. Nove volitve naj torej odločijo, za kateri predlog je večina; predlog je pa šest. Vsaka stranka ima posebne želje. Švedska armada ob-

stoji iz šestih divizij in dveh kavalerijskih brigad, poleg tega še iz specialnih čet (aero itd.) ter iz brodovja. Najkrajša službenega doba pri infanteriji traja 165 dni, pri drugih četah nekaj več. Vse stranke so edine, da se morata kavalerijski brigadi črtati ali pa zelo zmanjšati. Trije predlogi so za vseh šest divizij, a za različno službeno dobo: 255, 195 in 140 dni; ena stranka je za 4 divizije, druga za tri, doba 140 dni itd. Socialisti so zmanjšano armado okreplili raji s močnejšim pomorskim in zračnim brodovjem. Stroški so preračunjeni, kakršen je pač predlog, na 135 do 100 milijonov švedskih kron, socialisti pa zahtevajo celo samo 88 milijonov. Namen je pa povsod isti: vsak bi rad varčeval, obenem pa skrbel za močno obrambo države. Pri obrambi misijo vsi na Rusijo, nekateri to tudi javno povejo. Nobena stranka ne bo v parlamentu tako močna, da bi mogla izvesti svoj lastni vojaški načrt, treba bo le kompromisov.

Na Danskem je ministrstvo Stuening predlagalo popolno razožitev, in sicer ne samo z gospodarskega, temveč tudi z vojaškega stališča. Danci pravijo sami, da se z ozirom na geografski položaj dežele in na majhno število prebivalstva spričo moderne tehnike orožja ne bi mogli uspešno braniti; zato je najbolje, če vržemo vse vojaštvo, topove in vozove med staro šaro. Danska kronska je danes slabješa, kakor je bila pred vojsko: »s popolno demobilizacijo bomo kronska vsaj deloma stabilizirali.« Namesto vsega vojaštva hočejo obdržati Danci samo 7000 mož močno policijsko četo za službo na suhem, v vodi in v zraku. Ker pa niso vse parlamentarne stranke za popolno razožitev, bo prišla vsa stvar načrkar pred ljudstvo samo napravili bodo torej plebiscit, zato dovoljen, kakor to večkrat vidimo v Švici, in poznalci razmer pravijo, da se bo izreklo ljudstvo za popolno razožitev. To bi bil najbolj praktični začetek splošne svetovne razožitve, bolj učinkovit kakor pa oni na raznih konferencah predlagani.

Politične vesti.

+ Vse za sporazum! Kaj pa hočete več? In Pašičeve časopise trdi sedaj, da je za sporazum, celo g. Svetozar Pribičević, ki je vedno trdil, da sporazuma ni treba, je pred par dnevi izjavil, da je bil vedno za sporazum v okviru narodnega edinstva. Pašičeve časopise predlaga celo koncentracijo, ki naj bi sporazum izvršila. Pa smo že tako vajeni, da sedanja opozicija ponavadi drugače govori kakor dela. Dne 1. okt. sta se na Pašičevem stanovanju posvetovala gg. Pašič in Pribičević in se zedinila za nadaljnjo skupno akcijo, kar že vnaprej jamči za popoln Pašičev uspeh. Ta skupna akcija se bo v najkrajšem času predstavila javnosti z geslom: Srbi skupaj! Kaj pa porečeo na to samostojni demokrati? Ti bodo dejali, da gre le za — narodno edinstvo!

+ Slovenski samostojneži in srbski zemljoradniki. V nedeljo smo povedali, da so slovenski samostojni kmetje zvezani s srbsko zemljoradniško stranko in smo pri tej priliki tudi primereno označili dvočinno vlogo SKS, ki jo ta stranka igra, ko na eni strani doma vladl oponira, na drugi strani pa v zvezi s srbskimi zemljoradniki, ozi-

roma kot bistven in sestaven del srbske zemljoradniške stranke vlado podpira. Ta naša ugotovitev pa »Kmetijskemu listu« ni všeč in zato pravi g. Pucelj, »da ni lepo slediti in varati ljudstvo z gonjo, češ, glej, SKS se veže s Srbijo in dalje pravi, »da »Slovenec« laže, ko piše, da zemljoradniki podpirajo vlado.« Oj ti ljuba nedolžnost g. Pucelja! Ali g. Pucelj ne ve, da so zemljoradniki glasovali za vladino deklaracijo? Glasovali za vladino izjavo pa se ne pravi vlado na protovati, ampak se pravi vlado podpirati! Dalje se brani g. Pucelj očitka, da sedi skupaj s srbsko stranko. Zakaj se tega očitka brani, če je pa res tako? Saj on sam pravi, da ni samo zaveznik srbske zemljoradniške stranke, ampak da je »sestaven del Saveza zemljoradnikov«, kar je še nekoliko več! Tega vendar ne bo trdil, da so srbski zemljoradniki hrvatska ali pa slovenska organizacija! Če pa je on s svojimi ljudmi celo »sestaven del« in ne samo zaveznik srbskih zemljoradnikov, zakaj se te zveze ali se stavnosti boji? Ali se je mar sramuje? Če je gospodin Pucelj mož, naj se nikar ne otresa svoje »sestavnosti«, ampak naj jo prizna in ne nosi tudi posledice. Ni pa lepo od njega, da hoče igrati v Belgradu vlogo »sestavnika« pri Srbih, pri nas doma pa vlogo slovenskega srbobraca. Tako držanje se imenuje po vseh pravilih slovenskega jezika dvočnost.

+ Zele ljuheznivo. Gospod Pucelj trdi, da so srbski zemljoradniki samo zato glasovali za vladino deklaracijo, da bi dali slovenskim poslancem SLS priložnost, da znižajo davke v Sloveniji. Da bi srbski zemljoradniki glasovali za znižanje davkov v Sloveniji — to naj pripoveduje g. Pucelj v Vel. Laščah svoji žlahfi, v Ribnici naj pa kaj takega nikar ne pove!

Beležke.

All res »žrtev režima«? Dejstvo, da je bil g. dr. Borko imenovan ravnateljem redne plovbe, so pograbili jutrovci kot dobrodošlo kost, češ, glejte najnovejšo »žrtev režima«. Ako bi bila vlada g. dr. Borka vpojila ali kamorkoli dodelila, bi ta očitek morda nekoliko držal, tako pa je bil dr. Borko imenovan za šefa celokupne plovbe. To pomeni le napredovanje! Takih žrtev se vestevedno uradništvu ne boji, tretjalo je pa pred črežičko slovenskih mladičev. Seveda, policajdemokracija ni zahtevala svoj čas nobenih žrtev in to nedolžnih žrtev! Protirežimski uradniki so se pod bivšim P. P. režimom menda sami nakazovali pokojnemu ter se premesali iz enega kota naše države v drugega. Le nekoliko manj demagogije, da ne bo poziral javnost tako debelih laž!

O »ljudski sedbi« bi »Jutro« lahko molčalo, čeprav je v nepotrebni skrbih za usodo mestne občine Ljubljanske. Zgrajati se nad komisariatom, to pač ravno demokratskim mladičom ne pristaja, ker so ravno oni že drugič uvedli na Ljubljanskem magistratu komisariat, zato tudi njih nihče ne bo vprašal, kdaj da se naj njihova lastna institucija ukine. Res pa je, da smo mnenja, da je proporc najboljša in najbolj počastna podlaga volivnega reda.

Poravnajte naročnino!

Jos. Lavtičar:

Prerok.

Štiriletna svetovna vojna nas je temeljito pretresla. Krajem, ki so jo zelo čutili, se prišteva tudi Kranjska gora na Gorenjskem. Čeprav se niso vršili tukaj prvi boji, je bila vendar ta planinska vas v najbližji sosečini italijanskega bojišča. Tisoč in tisoč vojakov je korakalo pod skozi sovražniku naproti. V začetku vojne l. 1914 in 1915 so dohajali večinoma mažarski polki v Kranjsko goro. Toda s to naredbo so dodali avstro-ogrski generali raznim blazinam še eno po vrhu. Kako se bodo mažarski vojaki, vajeni samih ravnin, uspešno bojevali v visokem gorovju? Zato so jih pozneje nadomestili s slovenskimi in gorenjeavstrijskimi polki. Vse, kar so potrebovali na Krnu, so pošljali iz Kranjske gore čez prehod Vršič (1611 m). Dolge vrste konj in mul so se pomikale s težkimi tovori čez vrh v gornjo soško dolino.

Poprej neznačna gorska steza iz Kranjske gore do prve primorske vasi Trente je hipoma oživila. Iz steze je nastala 6 m široka cesta. Da bi živila preveč ne trpela, so napeljali v zraku visečo žico, po kateri se je vozilo raznovrstno blago na Vršič, se spuščalo navzdl in iz soške doline zopet vzdigovalo proti Krnu (2246 m).

Vojaki so v dobrih štirih urah prikopalni iz Kranjske gore do Trente, v nadaljnjih štirih urah pa do bojne črte. Večinoma so prepelali; marsikateremu so se svetile tudi solze v očeh. Imeli smo iskreno sočutje z njimi, saj so zapustili doma vse, kar jim je bilo najdražje in sedaj gledali smrt pred sabo. V Trenti so se odpo-

čili par dni in potem odšli v ogenj bomb in granat. Veliko jih je padlo v krvavem boju, mnogo pa jih je ostalo v snežnih zametih pod plazovi.

Trenta je razstreseno selo ob izviru Soče, vkljeneno med velikimi Julijskimi Alpami (Triglav, Razor, Prisojnik, Mojstrovka, Jalovec). Ljudje živijo od reje ovac in koz. Krava jim je neznana stvar, ker ni toliko ravnega prostora, da bi se mogla pasti brez nevarnosti. Redko opaziš kako njivo ali travnik. Ljudje pridelajo le nekoliko krompirja, zato morajo vse kupovati z denarjem, ki ga dobijo za drobnico. Traje ne kosijo po strminah, temveč jo žanjejo s srpi. Pri tem delu večkrat komu izpodrsne, da pade v globočino. Res revno ljudstvo, ki mora vsak košček kruha izsiliti iz trde matere zemlje. Sredi ozke doline stoji župnijska cerkev sv. Ane, kamor dohajajo prebivalci iz razstresnih hiš k božji službi.

Pred mnogimi leti je oskrboval župnijo duhoven, čigar ime se je ohranilo od roda do roda. Čeprav imajo ljudje imena svojih duhovnikov v dobrem spominu ter si pripovedujejo o tem to in o onem ono, živi posebno omenjeni mož kljub dolgi preteklosti v stalni tradiciji med Trentarji. Bomo takoj videli, zakaj.

Bil je župljanom v tem zapisušenem kraju vse v eni osebi: dušni in telesni zdravnik, živinorejski in sirarski instruktor ter pedagog in advokat. Ni imel samo brevirja v rokah, ampak tudi sekiro, rovnico in lopato. Pravcat kulturonosec med nekim ljudstvom. Vrh tega si je izredil še mnogoštevilno čredo ovac in koz, ki jo je z zakrivileno palico v roki sam pasel ob

južnih obronkih Prisojnikovih. Srečen je bil in osrečeval je druge, zato ga je vse ljubilo. Kot nesebičen človek tudi ni iskal časti, češ, da je ne more ne obleči in ne dejati v lonec. Zato sploh ni prosil za kakovo boljšo župnijo, temveč se je popolno vživel v ta kraj, kakor da bi bil tukaj rojen. Prav tako preprosta je bila njegova vnanjost, ki se razen kolarija ni nič ločila od vnanjosti njegovih planincev. Nosil je raščrno obleko in cokle na nogah. Domaćini in bližnji sosedje v soški dolini ga niso klicali ne za gospoda in ne za župnika, ampak so mu obče rekli: Trentar.

Mirno so mu tekla leta v gorski samoti. Dan je bil podoben dnevu, toda brez dolgega časa, ker je bilo vedno dovolj dela. Ako o kom, je veljala o tem župniku prislovica, da srečemu ne bije nobena ura.

Enkrat je pa vendar doživel nekaj posibnega in sicer vprav novega leta dan. Ko je pridigoval o minljivosti posvetnega in omenjal, da nihče ne ve, kaj mu donese prihodnost, je hipoma umolknil v sredi govora. Obraz mu je obledel, oči so se uprle v strop, role je držal razprostrte kakor da bi nekaj pričakoval. Ljudje so mislili, da ga je napadla slabost, toda župnik je stal nepremično na svojem mestu. Kmalu je prišel k zavesti, si obriral potno čelo in nadaljeval tako-le:

«Gledal sem široko cesto, ki se je vila iz Kranjske gore čez Vršič v Trento in še naprej čez Log proti Bočcu. Po cesti se je peljalo veliko voz, za njim so korakali vojaki. Štel sem, pa jih nisem mogel prešteti. Tedaj sem zaslil glas, ki mi je reklo: Poslušaj in dobro si zapomni: Nastala

Življenje ni praznik.

(Prof. H. Podkrajšek ob upokojitvi v slovo.)

Po 46 letnem neumornem, vzornem šolskem delovanju je vzel slovo od Obračne šole (sedaj Tehnično sred. šole) velezaslužni gosp. profesor Henrik Podkrajšek. Ne bom pel slave vrglednemu šolniku in ne prižigal kadila marljivemu pisatelju obrtno(strokovno)-šolski knjig, ker predobro poznam njegovo skromnost in ker vem, da ne hlepí po posvetni časti in slavi, temveč da ceni samo tih, resno vztrajno delo za narod in domovino. Ker pa slovenska javnost mnogo premalo počna Podkrajškove velike zasluge za naše obrtno strokovno šolstvo, zato si usojam ob priliki njegove stalne upokojitve v hvaležen spomin opozoriti samo na njegova glavna dela, — in videli bom, da je profesor Podkrajšek več storil v svojem življenju, kakor je bil dželan storiti.

Prof. Henrik Podkrajšek je bil rojen leta 1858. v Ljubljani. L. 1878. je maturiral na učiteljsku ter potem služboval kot učitelj v Borovnici, Radovljici, Ljubljani in Kranju. Od leta 1895. dalje pa stalno na državni obrtni šoli v Ljubljani.

Poučeval je po potrebi jezikovno-merkantilne predmete kakor: sloven., nem., knjigovodstvo, obrtno računstvo, državlj. nauk, zemljepis, obrtno-trgov. nauk, obrtno zakonoznanstvo, obrtno spisje in poslovne sestavke. Bil je torej strokovni učitelj-profesor, izbran za meščanske šole. — Še kot ljudskošolski učitelj se je pokazal trdnega, značajnega, odločnega narodnjaka — kajti on je bil prvi — kakor veli ustno sporočilo, ki se je držal kot učitelj pod nadzornikom Simo vrtni nemškarski šolski list »Schulzeitung« — in to v najhujših nemškarskih časih. Uredništvo ga je za odločnost javno očigosal kot nezadenevna učitelja; toda profesor Podkrajšek je ostal zvest, čist Slovenec. Tudi kot profesor na Obrtni šoli je moral radi svojega odločnega narodnega prepričanja svoj čas od nemškarskih tovarišev mnogo prestati. Bili so briki trenot

tudi Podkrajščka knjiga: Veliki slovenski spisovnik za zasebnike, trgovce in obrtnike.

Število Podkrajščkih strokovnih del je kakor vidimo, naraslo nad 20. Ogromno je njegovo delo — ogromna njegova energija, delavnost in vztrajnost!

Podkrajšček pa se je udejstvoval tudi kot prevajatelj iz češčine. Tako je prevedel miladinske spise: Jaromil, Car tesar, Izdajalec domovine, Pripovedka o Vetrju.

Prof. Podkrajšček je bil kot šolnik izvrsten učitelj-pedagog, s svojo vzorno disciplino in izborno metodo je dosegel velike uspehe. Učenci so ga ljubili. Kot tovarš je bil človek finih manir, vedno ljubeznljiv in uslužen. Bil je mož — kremenit značaj.

Podkrajščeve zasluge za naše obrtnostrokovno šolstvo so velike in zaslужijo priznanja in — odlikovanja.

On pa lahko zapoje z Vodnikom: »Ne hčete, ne sina po meni ne bo, dovolj je spomina, me >knjige< pojo!« Dr. Rožič.

Dopisi.

Peče v Moravški dolini. Občinske volitve v nedeljo 28. septembra so prinesle SLS novo zmago. Boj je bil hud. Nasprotna: >Gospodarska, obrtna in delavska listka se je vrgla z vso silo na volivce. Pa vse laži zoper župana in župnika, cigare, cigarete, čiki, šmops, obetanje boljših časov v občini itd. niso dosegle za trdno pričakovane zmage nasprotnikov. Od 196 volivnih upravičencev je volilo 162. SLS je dobila 106 glasov in 6 odbornikov. Nasprotna 56 glasov in 3 odbornike. Vsa čast zavednim volivcem!

Prekmurje. V eni zadnjih številk >Jutrac se neki zagrizen UJU-jarski dopisnik zaletava v novoimenovana okr. šol. nadzornika v Prekmurju. Gotovo se mu cede sline po.... Gleda slovnice g. Kanclerja je ta gotovo zmožen v toliki meri kakor dopisnik >Jutrac<, ne samo slovenske, ampak še marsikatere druge, o kateri dopisnik nima niti pojma. Nadzorovanje slovenskega pouka v šolah bo pa gotovo v boljših rokah kakor pri bivšem nadzorniku C. S svojim energičnim nastopom bosta prisilila učiteljstvo do discipline, da bo o pravem času pošljajo podrobne učne natre in odobritev, ker brez tega veliko trpi šolstvo na celjem teritoriju. Kjer ni reda, tam ni napredka. Pri UJU je vse mogoča. Ko bi bil namesto nadzornika C. imenovan kak >klerikalec<, bi kričali UJU-jevci o anarhiji noč in dan, tako da ne bi hotelo biti konca. In sedaj? O svojih cvetkah molčijo kot grob. Dopisniku >Jutrac< pa v podučilu: >Kdor drugemu jamo koplje, sam pade vanjo.<

Dnevne novice.

Zupanske volitve v Mengšu. 29. septembra je bil izvoljen za župana v Mengšu g. Peter Lipar. Zupan in vsi svetovalci so pristaši Slov. ljudske stranke.

Zdravniški dnevi v Zagrebu. V pondeljek 20. oktobra se začne v Zagrebu vrsta zdravniških prireditv, katere se bodo udeležili zdravniki iz cele naše kraljevine. Poleg strogo znanstvenih vprašanj se bodo obravnavale na sestankih tudi stanovske zadeve, ki postajajo v zadnjih časih vedno bolj pereče. Središče prireditve bo proslava petdesetletnico hrvatskega dravniškega društva >Zbora liječnika Hrvatske, Slavonije i Medjumurja<. Hrvatski zdravniki priredejo historično slavost v velikem stilu, primerno pomenu, kateroga je imel >Zbor< za napredok medicinske znanosti, za ustvaritev odlične javne zdravstvene uprave in predvsem za prospeh hrvatskega narodnega zdravja. Za medicinski kongres je že doslej prijavljeno 40 predavanj, obravnavajočih važna vprašanja sodobne medicine. — Skupna organizacija vseh zdravnikov naše države >Jugoslavensko lekarško društvo< bo v istih dneh imelo v Zagrebu redni letni občni zbor, na katerem se bo podal račun o delovanju v preteklem letu in na katerem se bo obravnaval tema >Zaščita rada i lekarstva<. — Slovenski zdravniki pohite v obilem številu v Zagreb, da izkažejo čast hrvatskemu društvu in da se udeležijo znanstvenih in stanovskih razprav. Prijave sprejemajo >Slovensko zdravniško društvo< v Ljubljani, ženska bolnica.

Blagoslovitev Društvenega doma v Bohinjski Bistrici se je izvršila nadvse lepo. Po dopoldanski službi božji je blagoslovil novodograjeni dom g. kanonik Ivan Sušnik, župnik Marčič pa je imel v novi dvorani prvi nagovor. Dvorana in dom sta bila v vencih in zastavah. Popoldne ob treh se je pričela prva orlovska telovadna akademija, kateri je prisostvoval poleg g. župnika Marčiča tudi narodni poslanec Jožef Gostinčar. Našega zavednega ljudstva je bilo toliko, da je bila dvorana dvakrat premajhna. Vse točke so potekle prav lepo. Govor br. Rozman je bil sprejet z velikim navdušenjem. Posamezne telovadne točke je spremjal nepretrgano odobravanje in veseloga >Vse naše< je spravila v smeh vse udeležence. S srečovom in prijetno prosto zabavo je bila prireditve ob 9. uri zaključena. Naj bo s tem izrečena zahvala vsem požrtvovanim delavcem, ki so pomagali, da je Društveni dom pod streho in da je prva prireditve tako častno izpadla. Le tako naprej!

Sprejemanje v železniško službo. Iz informirane strani doznavamo, da je temeljem novega zakona o državnem prometnem osebju

in organizacijskih predpisov za prometno službo pričakovati številnejšega sprejemanja absolviranih pravnikov z vsemi predpisanimi državnimi izpitimi v železniško službo. — Interesirani naj vsled tega čimprej predloži zadevne prošnje na merodajno mesto. — Osobito priporočamo kompetentom v Sloveniji, da vložijo prošnje na direkcijo državnih železnic v Ljubljani, kjer bo vsled reorganizacije direkcije razpisano precejšnje število pravnih mest.

— Trgovce s sadjem in ljubitelje sadjarstva opozarjamо še enkrat na sadno razstavo, združeno s sadnim sejmom, ki jo priredi podružnica >Sadarskega in vrtno-društva za kamniški okraj< od 5. do 7. t. m. pri >Krištofu< v Kamniku. — Iste dne popolna ima strokovno predavanje o sadjarstvu višji sadarski nadzornik g. M. Humek in sicer v dvorani >Kamniškega doma<. Ker je železniška zveza ugodna, pričakujemo obilnega obiska.

— Trirazredna trgovska gremialna nadaljevalna šola v Kranju. Vpisovanje učencev in učenčev za šolsko leto 1924-25 se vrši v nedeljo, dne 5. t. m. od 8. do 11. ure v pisarni šolskega upravitelja. Novo vstopivi učenci se morajo zglasiti s svojimi šefi oz. njih namestniki ter prinesi seboj odpustnico in učno pogodbo, dosedanji učenci in učenke lahko sami z zadnjim šolskim spričevalom. V šolo se sprejmejo tudi privatisti, ki zvedo pogoje pri šolskem upraviteljstvu. Z ozirom na ugodne železniške pogoje in vso olajšave (dij. vozni listi) se priporoča, da posečajo šolo tudi zunanjii trgovski učenci in učenke, predvsem oni iz Škofjeloke in Tržiča.

— Belgrader Zeitung. Dne 1. oktobra je izšla prva številka lista >Belgrader Zeitung<, ki ga izdaja g. Eugen Mantner, znani nekdanji narodni delavec v Sarajevu. List se bavi v prvi vrsti z gospodarskimi problemi. V prvih številkah pledira za posojilo mestne občine Belgrad v znesku skoraj treh milijard dinarjev. Priobčil je izjavo finančnega ministra dr. Spahe v resornih zadevah. Po neki verziji finansira ta list Wiener Bank-Verein.

— V glasbeno šolo v Vršcu se sprejme letos 120 pripravnikov. Pogoji za sprejem kandidatov so: državljanstvo SHS, starost med 12. in 16. letom, dokončana štirirazredna osnovna šola, dobro vedenje, posluh in nadarjenost za glasbo ter fizična sposobnost. Prošnje za sprejem se vlagajo do 15. oktobra pri kapelniku Dravske divizije dr. Josipu Čerinu, Ljubljana, Poljanska cesta 40, kjer se dobre tudi natančnejša pojasnila vsak dan med 9. in 12. uro.

— Angleški arheolog v Jugoslaviji. Te dni se je mudil v Sarajevu upravitelj britanske arheološke šole v Atenah dr. Heurtley. Dopolnil je iz Makedonije, kjer je v okolici Vardarja izkopaval predzgodovinske naselbine. Nekaj časa se je mudil v isto svrhu tudi pri Vinici v bližini Belgrada. V Sarajevu si je ogledal arheološki oddelki sarajevskega muzeja ter je posestil Butmir. O sarajevskem muzeju se je izrazil zelo laskavo. Ker g. Heurtley ne govoril razen angleščine nobenega svetovnega jezika, se je sporazumel s svojimi tovariši v sarajevskem muzeju v latinščini.

— Dva roparska napada. Ko se je vračal hlapec pri Jakobu Cizej, ki ima zalogo pive v Podseli, Bernard Vrenko z vozom domov, ga je napadel na cesti neznan ropar. Skočil je iz koruze z debelim kolom, s katerim ga je udaril po trebuhu in zakričal: >Denar sem ali pa je ubijem.< Hlapcu so padle od strahu vajeti iz rok in konj je neudomil obstal. Takoj po udarcu pa je skočil z voza, potegnil nož in ga zasadil napadalcu z vso silo v desno ramo. Ropar je glasno zastopal in je zbežal zopet v koruzo. — Blizu vasi Vaneče pri Murski Soboti pa sta ustavila dva napadalci oborožena eden s samokresom drugi s kolom kolesarja Aleksandra Nikolo. Prisilila sta ga, da je stozil s kolesa. Nato ga je udaril eden s kolom po glavi, drugi pa mu je vzel kolo in pa denarnico. Ko je mož zbežal, pa je drugi ropar za njim ustrelil in ga je zadel v pleče, vendar pa se mu je posrečilo, da je pobegnil, roparja pa sta se odpeljala s kolesom proti Murski Soboti.

— Obsojen Nazarene. V sredo, dne 1. t. m. se je zagovarjal pred belgrajskim sodiščem pešec 20. pp. Nastor Bundrei, rodom iz Banata, ker ni hotel položiti (kot pristaš načrantske sekte) predpisane vojaške prisege in sprejeti orožja, češ, da mu to njegova vera ne dopušča. Ker je bilo vse prigovarjanje vojaškega auditorja, naj se obtoženec odreče prepovedane veroizpovedi ter pristane na vojaško službovanje, popolnoma brezuspešno, je bil Bundrei obsojen na devet let ječe.

— Ukradene čebele. Posentniku Antonu Bolta v Šmartnem ob Savi so odnesli 3 panje čebel, vredne 750 Din. — Tereziji Majdičevi na Beričevem pa so odnesli tatuji 2 panja in 6 okvirjev in znaša škoda okrog 800 Din.

— Žrtev pretepa. V ljubljansko bolnico so pripeljali 25 letnega posentnikovega sina Franceta Sinto iz Roba pri Kočevju. Med fantovskim pretepom, ga je udaril tovarš Janez Zalar z motiko po glavi tako silno, da mu je prebil lobanjo in je malo upanja, da bo še kdaj okreval.

— Izdaten plen žeparja. Kako nevarno in usodno je lahko spanje med vožnjo v železniškem vozu priča nesrečen slučaj trgovca Frica Karničnika iz Celja. Mož je malo zadramal med vožnjo iz Zidanega mosta v Brežice.

To priliko je izobil predrzen neznan žepar. Odrezal mu je žep v suknjiču in mu ukradel ovitek, v katerem je imel 90 bankovcev po 1000 Din. — V Zagrebu je ukradel med vožnjo s cestno železnično neznan žepar Slovencu Francu Gričarju listnico, v kateri je imel 480 Din in svojo legitimacijo.

— Pobegli slepar. Carinski uradnik Štefan Pap, o katerem smo že poročali, da je neveril v Subotici 300.000 Din, je bil v Budimpešti aretiran. Posrečilo pa se mu je, da je s pomočjo prijateljev pobegnil. Mudilo pa se mu je zelo, ker so našli v njegovem stanovanju še 44.000 Din.

— Ponosrečen železničar. Na postaji Črnkovič v Slavoniji je povabil tovorni vlak kremičarja Stefana Molinarja. Stroj je vlekel ponosrečenca več metrov po proggi in so našli triplu popolnoma razmesarjeno.

— Vsled bede se je zastrupila pred nekaj tedni v Zagrebu delavka Zorka Gajski in sicer z morfijem. Našli pa so jo še pravočasno, jo peljali v bolnico, kjer so jo rešili. Predvčerjšnjim pa so jo pripeljali zopet v bolnico. Poskusila je v drugi samomor in je pila raztopljeno sodo.

— Konjiški tatovi. Cigani zname rodbine Hudorovič so ukradli posestniku Francetu Ogrizku v Hruševju iz zaklenjenega hleva dva konja, vredna 6000 lir.

— Ephemalni izum za porast las. Po vsestranski dolgoletni izkušnji se je iznašel končno sigurni lek za porast las, ki ščiti od izpadanja in stvaranja luskin. Ljudje, ki so dosečaj uporabljali vsa mogoča sredstva v to svrhu — pa brez vsake koristi in uspeha — so s tem patentiranim sredstvom dosegli takšen uspeh, da so popolnoma goli tekom pet do šest tednov z eno kuro dobili lase, kar potrjujejo mnogočestvena priznanja in zahvale, katere so vsakemu na ogled v našem laboratoriju. Za eno popolno kuro je dovolj ena škatlja, kateri je priložen pouk za uporabo, in ki jo razpošlja s povzetjem od Din 100 in poštino Kosmetični laboratorij >Leda<, Zagreb I, Nikolićeva ul. 1, poštni predel Š. 35. 6098

Najcenejše in najnovejše oblike za dame in gospode dobitje samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Štajerske novice.

— Med Orle na naši mejil Vabimo k slovenski blagoslovitvi in otvoritvi orlovskega doma v St. Ilju v Slov. Goricah, dne 5. okt. 1924 ob 3 popoldne s sledenim sporedom: Ob pol 2 sprejem gostov na kolodvoru; ob 2 večernice; ob 3 slovenska blagoslovitve doma in slavnostni govor (g. Pavel Živortnik), nato telovadni nastop: proste vaje, vaditeljske in skupinske vaje; vaje s palicami, venčki in vejicami; simbolične vaje, lahka atletika in orodna telovadba. — Prosta zabava. — Med prireditvijo in prosto zabavo igra godba Kat. Omladine. — Vstopnina: Sedeži Din 5.—, stojiljska Din 3.—. V slučaju slabega vremena se vrši slavnostna akademija v Slovenskem domu. K obilni udeležbi vabi Orlovske odsek St. Ilj v Slov. Goricah. — Iz Maribora vozi osebni vlak ob 1.10 opoldne, iz St. Ilja nazaj zvečer ob 8.30.

— Ljubljanski vladika dr. Jeglič se je dne 2. oktobra zvečer pripeljal v Maribor, kjer se je naslednji dan vršila konferenca radi udeležbe Slovencev na slavnostih povodom svetega leta v Rimu. Za Slovence bo menda določen dan romanje koncem maja oziroma začetkom junija 1925.

— Lavantinski knezoškoški dr. Karlin je dne 1. oktobra dokončal svoje letošnje vizične in birmovanje. Ta dan je bila birma v Gornji Sv. Kunigundi pri Mariboru.

— Sestdesetletnica ustanovitve zavoda šolskih sester. Dne 15. oktobra poteče 60 let, od kar so se v Mariboru naselile češ. šolske sestre. Predslavnost se je vršila v četrtek, 2. oktobra v zavodu ob priliki blagoslovitve dveh novih zvonov za samostansko cerkvico. Slavnost je bila srčana. Sam vladika dr. Karlin s člani konsistorija ter številno odlično občinstvo se je udeležilo slavnosti. Na okinčenem dvorišču samostano je bil postavljen oder. Blagoslovitve zvonov je na slovenski način izvršil g. knezoškoški Boter g. dr. Leskovar, ki ob koncu slavnosti v posebnem govoru opisal zgodovino zavoda šolskih sester. Naglašal je, da imajo češ. šolske sestre s svojimi ustanovami veliko zaslugo ne samo za verski preporod Slovenije, ampak tudi za narodni in kulturni napredok. S svojo vztrajnostjo in požrtvovljnostjo so dosegle češ. šolske sestre naravnost sijajne uspehe. To mora priznati vsak nepristranski ocenjevalec. Mesto Maribor pa je posebno ponosno na veliko delo teh požrtvovljnih kulturnih in narodnih delavk. Slavnost se je zaključila s petjem, deklamacijami, govorom g. knezoškoške in cerkveno slovesnostjo.

— Naši župani. Izvoljeni so bili slednji pristaši naše stranke: Anton Kreft v Galušaku, Franc Hoffmann v Grabonošu, Jakob Klemenčič v Ivanjicah, Matija Kukovec v Kraljevcih, Karl Kocbek v Negovi, Andrej Rožman v Riharjevih, Lovro Vamberger v Stanetincih, Vinko Cugmas v Ločah, Florijan Globonik v Kotu, Josip Skrbniček v Riholah, Ciril Firgučan v Zbelovem, Josip Podlinšek v Kozjem, Anton Tržan v Dobjem, Franc Slavič na Cvenu, Martin Muršič v Branislavcih, Ivan Vajs v Iljanevcih, Franc Skuhala v Križevecih, Jakob Maričič v Moravcih, Jakob Štamper v Presiki, Fr. Pišek v Orechovi vasi, Jakob Kosi v Lahoncih,

Ivan Bogina v Jelovcu-Makole, Jurij Jančič pri Sv. Ani, Janez Pogačar v Dežnem, Franjo Brlez in Statenbregu, Anton Poharc v Pečkah in Lovro Novak v Stopnem. Vsi so odločni pristaši SLS.

— Iz strankine organizacije. Tajništvo SLS v Kozjem bo poslovalo tekom meseca oktobra samo ob nedeljah, ker je tajnik g. Deželak med tednom zaposlen pri tajništvu stranke v Celju.

— Umrl je v Petrovčah dne 1. oktobra t. l. č. g. Gregor Presečnik, upok. župnik iz Frankolovega. Pogreb bo danes ob

toka. — Dne 2. t. m. je umrl v Mariboru posnem g. Ivan Milošič v 75 letu starosti. N. v. m. p. l. — Gledališki ravnatelj g. Bratina snuje praktično gledališko šolo pod imenom »Poskusni oder«. Novi ansambl bo z naštudiranimi deli tudi javno nastopal in sicer enkrat do dvakrat na mesec. Prijaviti se je mogoče najkasneje do 15. oktobra. Sprejemata jih g. Bratina sam.

✓ Vozni red na progi Grobelno-Rogatec. Ker je letoviščna sezona prenehala, je stopil na omenjeni progi s 1. t. m. v veljavno zopet stari vozni red. Ob sredah in sobotah bosta še vozila vlak št. 6837, ki bo odpeljal iz Rogatca ob 18.02, in vlak št. 6838, ki bo odhajal iz Grobelnega ob 22.30.

Primorske novice.

✓ Primožbe julijanskega prebivalstva pred interministerialno konferenco. Te dni se stanev v Rimu interministerialna konferenca, ki ima namen, da pretrese primožbe celokupnega prebivalstva v Julijski Krajini. Na konferenco so pozvani razni strokovnjaki iz teh krajev ter vsi послanci. Kolikor je znano, se bodo od italijanske strani predložile konferenci v glavnem točke, ki so gospodarske narave: revizija katastra, plačevanje davčnih zaostankov, izvoz vina v inozemstvo, olajšave za prevoz na železnicih, kuhanje žganja iz tropin in podobna vprašanja. Dalje pride na dnevni red vprašanje o obdobjenju kreditnih zadrug. Dočim v ostali Italiji smatrajo kreditne zadruge za javne dobrodelne zavode ter so zato oproščene davkov, postopajo davčne oblasti v Julijski krajini z zadrgami tako kakor z bankami ter jim nalagajo ogromna davčna bremena. — Konferenca bo dalje razpravljala o zgradbi cest, vodovodov in podobnih naprav. Vse to se živo tiče življenskih interesov slovenskega prebivalstva, ki je po brezbržnosti osrednje vlade prišlo na rob gospodarskega propada. Toda poleg teh gospodarskih točk se bo morala konferenca vsekakor početi tudi s kulturno-narodnimi vprašanjimi v novih pokrajinah, ki so istotako pereča in kategorično zahtevajo končne pametne rešitve. Tu je predvsem vprašanje ljudskega šolstva. Ako ostanejo na manjšinskih ljudskih šolah še dalje sedanje razmere, ko otroci ne razumejo učitelja, a učitelj ne otrok in si pomaga z znamenji kakor v gluhenemnicah, potem bo novi rod domačega nepisem in neuk. To ne bo samo sramotno za kulturno državo, ampak bo imelo slabe posledice za celokupno javno življenje. Izgovarjanje šolske oblasti, da ni slovenskih učiteljev, je gola pretveza; naj pokličejo nazaj učitelje, ki so jih po krivici izgnali iz domovine, pa bo stvar takoj v redu. — Dalje bo treba na konferenci urediti vprašanje opcije za slovensko duhovščino in ostalo inteligenco, ki je to zahtevala. Končno se mora slovenskemu prebivalstvu, ki doprinaša za državo vse gmotne in krvne žrtve in vestno vrši vse državljanke dolžnosti, priznati pravica, da more opraviti svoje posle na sodniji in v drugih uradih ter posebno tudi na železnicah v svojem narodnem jeziku. Mussolinijeva vlada ima sedaj lepo priliko, da nasproti slovenskim državljanom svojo pravičnost in dobrohotnost tudi v dejanju dokaže. Besed je bilo dovolj.

✓ Duhočniške vesti. Za župnika v Volčah je bil instaliran dosedanježupni upravitelj Al. Koderman. — Župnik A. Grebec iz Mirna se je preselil v svojo novo župnijo St. Peter pri Gorici. Dosedanježupni upravitelj v St. Petru Oskar Pahor je bil pa instaliran za župnika v Mirnu.

✓ Smrtna kosa. Umrla je v Dornbergu gospa Alojzija Perozzi, stara 71 let. Pokojnica je bila iz stare Zoržove rodbine in splošno spoštovana. N. v. m. p!

✓ Tolminsko učiteljišče premestijo v Gradiško? Glasom poročila v tržaškem »Il Popolo« namerava vlada slovensko učiteljišče v Tolminu premestiti v Gradiško. Pri tem jo seveda vodijo zgolj »plemeniti« nameni in skrb za prospeh tega zavoda.

✓ Koloni. V Skerjanu je večina občinjav kolonov in nimajo lastnih hiš. Ker baroni nočejo obnoviti kmečkih bajt, žive še 97 kolonskih družin v barakah in starih podrtijah. Pred dežjem so se ti reveži zavarovali s tem, da so si pokrili strehe s staro pločevino, ki je ostala po vojni. Sedaj zahteva urad za pobiranje vojnega materiala v Krminu, da tekom enega meseca to pločevino plačajo. A kje naj ubogi koloni vzamejo potrebni denar? Koloni so se obrnili do svojih gospodarjev s prošnjo, da naj posredujejo zanje pri uradu v Krminu. Toda gospodarji so odgovorili, da jih ta stvar nič ne briga. Zima je pa pred durmi. Ako se slovenskim poslancem ne posreči izposlovati, da vlada gospodarje prisili, da obnove kolonom hiše ali pa da vsaj ukinie plačilne naloge za pločevino, bodo morali ubogi ljudje na zimo s trebuhom za kruhom.

✓ Z Lošinja. «Pučki prijatelj» z dne 2. t. m. prinaša zanimiv dopis z Lošinja. Minuli teden se je mudil tamkaj apostolski administrator iz Zadra škop Ivan de Borzatti, katemu sta začasno podrejena Lošinja in Cres, dokler sv. stolica ne uredi nove škofije. Otočani bi bili zadovoljni s tem, da se upoštevi stara osorska škofija. Sprejem višjega duhovnega pastirja v Malem Lošinju ni bil tako slovesen kakor bi moral biti. Pa lošin-

ski Italijani tudi v prejšnjih časih niso nikoli z navdušenjem sprejemali svojega škofa. — V nedeljo je bila sv. birma; toda škop je moral prezreti dvajset deklic, ker so bile s svojimi kumicami vred nespodobno oblečene. Oditi so morale osramočeno brez sv. birm. — V torek je bila sv. birma v Vel. Lošinju. Tudi tu je moral škop eno izmed birmank opomniti na nespodobno obleko. — Dopis zaključuje: Tudi mi Hrvatje smo škofo nekaj prosili, a nismo mogli nicesar dočeli, ker so se razburile šibe in sekira.»

Ljubljanske novice.

✓ Ljubljansko gledališče. Minister dr. Korošec je ukinil prejšnjo naredbo prosvetnega ministra, po kateri je ljubljansko gledališče spadalo neposredno pod ministrstvo. Zanaprej bo nadzorstvo nad gledališčem podeljeno prosvetnemu oddelku v Ljubljani. To se je zgodilo na prošnjo uprave ljubljanskega narodnega gledališča in je tudi edino pametno. O tem pa, kar ugiba »Jutro« o odstaviti intendanta in kar je s tem v zvezi, nam ni nič znanega. Ako pa je kaj resnice na tem, da bo izginil dosedanježupnik ravnatelj na operi, bodo vstreženo le vsem, ki jim je razvoj naše slovenske opere pri srcu.

✓ Ata. Včeraj dopoldne je deževalo. Zato so jo ata nekoliko potegnili v postelji, recimo tako do desetih. Potem so se počasi vzdignili in zlezli s postelje. Pa se jim je prigodila smola, da so položili naprej levo nogo na tla, potem pa desno. To je bilo slabno znamenje. Celo dopoldne so se ata držali še bolj kislo kakor včerajšnje kislo vreme. Od samega dolgega časa so začeli slikati. Seveda so hoteli naslikati kakšnega »klerikalca«. Slikali so in slikali, pa nič jim ni šlo prav do rok. Nazadnje so naslikali neko figuro z dolgo sukno, z dolgim rdečim nosom in z bradavico na koncu nosa in so nos še pobarvali z rdečim »vinčnikom. Na glavo so figuri postavili cilinder, v roke so ji dali marelo, na noge so ji pa nataknili šimi-čevlje. Veseli, da so »klerikalca« tako dobro pogodili, so kar tekli v Tiskovno zadružno in dali svojo sliko v izložbo. Ko so pa slučajno šli mimo izložbe tisti gospod, ki so zdaj za Topolavco in so se ozrli v izložbo, so rekli: »Kdo je pa našega ata tako dobro po-gruntal?«

✓ Z ljubljanskega grada. Na ljubljanskem gradu se s čudovito naglico popravlja, prezida in renovira. Vse velike dvorane, ki so preje le delno služile kot stanovanja, nudijo sedaj prav prijazne sobe s kuhinjam, kjer so našle zatočišče najpotrebnejše družine. Prezidana je že bivša sušilnica, predelava se biva ša gledališka dvorana, kjer so stanovale ruske družine v predelanih prostorih bivšega mestnega skladnišča so pa že nastanene stranke. Demokratski občinski svetni v tem oziru niso obračali nikake pažnje in so ljubljanski grad in njihove stanovalec puščali sploh v nemar. Družine, ki sedaj uživajo dobrote kolikor mogoče urejenih stanovanj, dobro vedo, kdo jim je do tega pripomogel in kdo je faktično pokazal brigo za nižje sloje. Če bo šlo tako naprej in če bo šlo po volji g. vladnega komisarja, bo ljubljanski grad v svoji notranjščini lepa in častna stanovanjska kolonija mestne občine.

✓ Lj. Opozarjamo na razstavo, ki jo v nedeljo priredi tvrdka A. Šinkovec nasl. K. Soss, Mestni trg 19. Glej inserat!

✓ Cercle françois. Dodatno k objavi o tečajih društva Cercle françois se naznana, da se bo v III. tečaju poleg predavanja o francoski zgodovini in francoski literaturi ter konverzaciji podučevala tudi gramatika za obiskovalce lanskega II. tečaja in sicer vsako sredo od 18.—19. Učno knjigo si bodo člani sami izbrali v sredo 8. t. m. Prijave za vse tečaje sprejema še nadalje šolski sluga g. Schott na I. drž. gimnaziji v Tomanovi ulici vsak dan okoli 18. ure izvzemši ob sobotah. Mesečna članarina stane Din 10.

✓ Lj. Rezervni oficirji iz teritorija Drav. div. oblasti so vabljeni na sestanek v soboto, dne 4. t. m. ob 20. zvečer v salonu restavracije »Pri levu«, da slišijo poročilo pripravljalnega odbora. Zeleti je tudi udležbo od strani izvenljubljanskih rezervnih oficirjev. — Pripravljalni odbor.

✓ Lj. V gostilni pri »Fajmoštruc« se toči izborni sladki vinski most. 6088

✓ Lj. Prvovrstni sladek mošt se toči v Škofovi kletti.

✓ Lj. Esperantski klub v Ljubljani prične pričetkom oktobra t. l. z učenjem mednarodnega pomožnega jezika Esperanto. Podučevalo se bo v večernih urah in sicer v dveh tečajih; pričetniški in konverzacijski. Vsak tečaj traja 4 mesece ter znaša učnina 10 Din mesečno, za dijake le 5 Din. Prijave sprejema Esperantski klub v Ljubljani, Koldovska ulica 33 dnevno ob 5.—6. popoldne ter dne 7. oktobra od 7. ure zvečer dalje v Šentjakobske šoli, kjer se prične tečaj.

Naznanila.

Vsem obrtnikom političnega okraja Radovljica se naznana, da se vrši v nedeljo 5. oktobra veliko obrtno zborovanje na Jesenih pri Mesaru ob 2. uri popoldne. Ker se bo obravnavalo o novem obrtnem redu in tudi druge tako važne točke, je udležba za vsakega obrtnika obvezna.

Pridobivanje novih naročnikov!

Po svetu.

✓ Iz nemškega episkopata. Monsignor Matija Ehrenfried je s papeškim dekretom imenovan za škofa v Würzburgu.

✓ Pred poletom zrakoplova Z. R. III. v Ameriko. V Friedrichshafnu se mrzlično pravljajo na definitivni polet velikega Zeppelin Z. R. III. Tudi mesto se pripravlja na čim svečanje slovo. V pondeljek, dne 6. t. m. se bo vršila oficielna poslovilna prosilava v skromnejšem okvirju. Zastopani bodo: mesto Friedrichshafen, vlada rajha, Delag, Maybach-Motorenwerke, virtemberska vlada, razne oblasti in organizacija zračnih letalcev. Ker je računati na prekomorski vožnji z nizko temperaturo, bodo opremili monterje in mehanike z izredno toplo obleko in čevlji iz klobučevine. Zaboji z živili in konservami so že na krovu letala. Pripravljena je že celo vrsta sodčkov bencina in zbirka orodja ter rezervnih delov. Vse orodje je iz aluminija; samo glavi cilindrov sta iz železa. V bližini zadnjih gondol za motorje je urejena tudi mala delavnica za eventualna popravila. Moštvo zrakoplova Z. R. III. je za to transatlantsko vožnjo posebej zavarovan. Obljubljena mu je tudi posebna nagrada, ki se bo izplačala takoj, ko bo dospel zrakoplov na ameriška tla. Vodstvo zrakoplova je sedaj formalno poverjeno sledečim osebam: povelenik dr. Hugo Eckermann; voditelj: poročnik Flemming in Lehmann; navigacijski častnik: poročnik v. Schiller; prvi krmilat Wittmann; stransko krmilo: Marx in Scherz; višinsko krmilo: nadporočnik Pruss in Samt; radio-postaja: inženirji Speck, Ludwig in Freund; vodja tehničnega osebja je višji inž. Siegel. Obratovodji: Belsler in Grozinger. Odpluli bodo razen teh še sledeči monterji: Pabst, Tielmann, Pfaff, Kiefer, Martin, Thasler, Teichtle, Lang, Fischer, Christ, Auer in Schwendi.

✓ Nov narodit. Notranjost Južne Amerike je veliko manj znana kakor pa notranjost Afrike. Raziskovalec profesor A. Paznanski pripoveduje, da je našel v puščavi notranje Bolivije doslej neznanou pleme. Med slanimi jezeri in vulkanskim gorovjem je našel lepe predzgodovinske stavbe, ki pričajo o visoki kulturi davne preteklosti. Našel je tam narod Cipaja, ki govorí še prastari domači jezik in ki takoreč nadaljuje življenje prazgodovinskih ljudi. Orodje, ki ga rabijo, je tako kakor so ga našli v razvalinah starih mest, in lahko iz današnje vporabe sklepamo na prejšnjo. V davno minulih časih je narod Aymara Cipaje napadel in premagal, in zatekli so se v puščino in puščave. Njih življenje je zelo žalostno, in otožno vzklikajo: »Gorje nam, ki moramo živeti v tej puščavi!« Kakor bi se spominjali na lepše čase in lepše kraje. Svojo deželo imenujejo »vravog raj«, skoraj nič ne raste tam, ne vidiš ne drevesa in ne grma, samo tja in sem kako zelišče. Neko tako revno zelišče, lampaja, uporabljajo kot zdravilno sredstvo. Neprestano piha veter po solnčni puščavi, celo živali bežijo iz »dežele prokletstva«. Po noči ledem mraz, po dnevi žgoča vročina. Povsod samo pesek, kamor seže oko. V žalostni puščavi raste samo gomoljasti sad, žeta jareta, služi za hrano živalici činčiljiti, ta pa Cipajem, stanuječim v okroglih kočah iz prsti. Profesor Paznanski je zbral veliko antropologične, jezikovne in narodoslovne snovi, važne za poznavanje prazgodovinske dobe.

✓ Vineta odkrita? Pred kratkim so našli ribiči blizu Arkone ob obali otoka Rügen na Nemškem ostanke velike srednjeveške ladje z mnogimi topovi. Z velikim trudem so zvleklki dve topovski cevi na dan. Mislijo, da je to velika danska ladja. Potapljač, ki je cevi spravil, trdi, da je videl blizu ladje ostanke velikega močnega zidu. Če se bo izkazala trditve kot resnična in so res ostanki zidu v morju, ni nobenega dvoma, da je bila tukaj starla slovenska Vineta.

✓ Nejbolje plačani natak. Upravitelj svetovnoznanega hotela Astoria v Newyorku je Švicar Oskar Tschicky. V Ameriko je prišel leta 1883, in je začel kot natakarski vajenec s tedensko plačjo 2 in pol dolarja. Danes ima 50.000 dolarjev letnih dohodkov, po današnjem kurzu okoli 14.600.000 kron, na mesec torej nad 1.200.000 kron. Letošnje poti je preživel v Evropi.

✓ Nebeski Annunzio. Vsega se je naveščalo, v samoto bo šel in samotar bo postal. Seveda pa to ni lahko, ker ga oboževalci in oboževalke povsod najdejo. Zato je veliki Gabrijel izdal sledeči oglas: »Spet sem postal puščavnik in ponosni umetnik, ki sem bil leta 1911; ne menim se za to, kar se dogaja izven moje vile. Vsako noč sežgem pred žrtvenikom nebroj neodprtih pisem, name naslovlejuh. Nikogar ne sprejemem in z nikomur nočem govoriti. Moji psi so pametni in dobro grizejo.«

✓ Ženske kot propovednice v cerkvi. — Danska vlada je parlamentu predložila zakonski načrt, glasom katerega morejo v danskih cerkvah opravljati pridigarsko službo tudi ženske.

✓ Izseljevanje iz Češkoslovaške. Češkoslovaški državni statistični urad ugotavlja, da je v prvem četrletju tekočega leta izseljevanje iz Češkoslovaške zelo narastlo. Izdanih je bilo v tem času 33.397 polnih listov, od teh 27.805 za Združeno državo Severne Amerike. Med izseljenimi je bilo 27.583 Čehoslovakov, 2027 Madžarov, 1914 Nemcev, 1306 Rusov in 703 drugih narodnosti.

Zanimivosti.

KOLIKO VZDRŽI EKSPLOZIJSKI MOTOR?

Odgovor na to vprašanje je važen tako za letala kakor tudi za vozila. Zato je na pravila ameriška mornarica poskuse, koliko časa trajá, da izvrši motor za letala »samomor«, če se mu stalno dovaža kurivo (benzin, olje in voda v zadostnih množinah, če ga pa sicer pusti prepuščenega samemu sebi, ga ne popravljajo in ne snažijo).

Motorje so postavili v prostore, ki so bili za slučaj eksplozije zavarovani; s posebnimi aparati so opazovali od zunaj porabo kuriva, olja, vode in temperaturo. Rekord je odnesel motor, ki je pri preizkušnji v Keyportu tekel nepretrgano 300 ur, da je prenehal funkcijirati.

LEPA NAGRADA ZA SPIRITISTE.

5000 dolarjev je razpisala nedavno revija »Scientific American« kot nagrado onemu, ki doprines neovršen dokaz za metapsihične pojave. V Ameriki, kakor v Evropi se po vojni ljudje živahno pečajo z nadčutnim svetom. V najrazličnejših spiritističnih sejah kličejo in izpršujejo duhove z onega sveta, ki se po njihovem zatrjevanju včasi prikažejo, včasi pa ne, kakor se jim poljubi. Ker so se pa dosedaj pokazale vse take in slične prireditve kot goljufije in ker je klub temu

Gospodarstvo.

Ravnatelj Andrej Zmavc, Maribor:

Ločena ali skupna uporaba najvažnejših gnojil za vinogradnike.

Naravnih gnojil (hlevskega gnoja, gnojnice, komposta) v splošnem primanjkuje, posebno še v vinorodnih krajih; napredni kmetovalec, ki hoče svoje gospodarstvo izboljšati, uporablja poleg dobro oskrbovanih naravnih gnojil tudi razna trgovska ali umetna gnojila, kajih svojstva mu morajo biti dobro znana, da uspeh ne izostane. Vedeti pa mora tudi, kdaj se naj trosijo, odnosno spravljam v zemljo razna gnojila. Nič manj važno ni, da uvažuje-

mo pri uporabi več vrst gnojila v istem letu in za iste rastline, katera se sploh ne smejo medsebojno mešati niti skupno istočasno trositi, odnosno, se smejo brez škode mešati ali samo tik pred uporabo ali pa vsak čas in hkrati trositi, ne da bi se nekatere rastlinske hranične snovi radi tega izgubljale.

Za lažji pregled o ločeni ali skupni uporabi nekaterih gnojil — tudi glede časa — naj rabi naslednja razpredelnica:

Gnojilo	se ne sme mešati	se sme mešati		Kdaj se gnoji vinski trti
		tik pred uporabo	vsak čas	
z gnojili:				
Naravna gnojila (hlevski gnoj, gnojnica, kompost)	apno, lesni pepel, apneni dušik, Thomasova moka	—	amonsulfat, čilski soliter, superfosfat, koščena moka, kalijeva gnojila	hlevski gnoj in kompost jeseni do rane pomlad, gnojnica ranoma pomlad do zač. poletja
Apneni dušik	amonsulfat, superfosfat, naravna gnojila	čilski soliter, kalijeva gnojila	apno, Thomasova moka, koščena moka	jeseni do rane pomlad
Amonsulfat (žveplonoksi amonijski)	apno, apneni dušik, Thomasova moka	—	naravna gnojila, čilski soliter, superfosfat, koščena moka, kalijeva gnojila	jeseni do rane pomlad
Čilski soliter	—	apneni dušik	naravna gnojila, apno, amonsulfat, superfosfat, Thomasova moka, koščena moka, kalijeva gnojila	začetkom vegetacije do cvetenja po obrokih
Superfosfat	apno, apneni dušik, Thomasova moka	—	naravna gnojila, amonsulfat, čilski soliter, kalijeva gnojila	jeseni do rane pomlad
Thomasova moka	naravna gnojila, amonsulfat, superfosfat	kalijeva gnojila	apno, apneni dušik, čilski soliter, koščena moka	jeseni do združne pomlad
Kalijeva gnojila (kalijeva sol, kajnit)	—	apno, apneni dušik, Thomasova moka	naravna gnojila, amonsulfat, čilski soliter, superfosfat, koščena moka, medsebojno	jeseni do rane pomlad
Apno	naravna gnojila, amonsulfat, superfosfat, koščena moka	kalijeva gnojila	apneni dušik, čilski soliter, Thomasova moka	jeseni ali pomlad
Lesni pepel	naravna gnojila, amonsulfat, apneni dušik, superfosfat, čilski soliter	Thomasova moka	apno, kalijeva gnojila	jeseni ali rano pomadi

Trgatev v krškem okraju.

Krasno septembarsko vreme, ki je izredno pospešilo zoritev grozdja in s tem kvaliteto letošnjega vinskega mošta, oziroma vina znatno zboljšalo, se je te dni preokrenilo v trajno deževno in hladno vreme, kar bo skoro gotovo marsikaterega prestrašilo ter ga prisililo do prezgodne trgatve. Grozdje je sicer na Dolenskem že sedaj dokaj zrelo, ker imajo v krškem in kostanjeviškem okraju (Trška gora, Gadova peč, Boče, Dol itd.) posamezni mošti samo podbranih vrst 15–17 odstotkov, boljših sortiranih vrst pa 18–20 odstotkov sladkorja, bodo pa na sladkorju in dobroti še pridobili, če ostane grozdje še vsaj 1 do 2 tedna na trti. Osobito lepo kaže tod dolenska črmina, ki bo imela letos dobro ceno, če se ne bo prezgodaj potrgala. Ljubljanski in gorenjski odjemalci že pridno lažijo po teh goricah, da si pravočasno osigurajo njim odgovarjajoče blago. Upati in pričakovati je, da bo kupčija, ki po zagotovljeni trgatvi prav živahna, ter da se obenem spravijo tudi še zaostale stare vinske zaloge, s katerimi še razpolagajo nekateri večji proizvodi.

O cenah novemu vinu se sedaj ne more še nič govoriti, ker cene, ki so se dosegle za malenkostne množine nove portugalke, niso za splošnost merodajne.

Kakor lani, bo treba pristojni finančni centrali tudi letošnjo jesen naznaniti v teku 10 dni po dovršenem sprešanju množino predelanega vinskega mošta ozir. vina, na kar vse vinogradnike še posebej opozarjam. — G.

Tržno poročilo.

Pred vsem je treba ugotoviti, da se je povpraševanje za stavbeni les zadnje dni zelo poveglo, ker se bližamo pač zimi in s tem zmanjšanjem gradbene delavnosti. Stavbena podjetja so svoje potrebe krila in za izvoz pride v poštov samo les boljše kvalitete za mizarske delavnice ali pa kratko in podmereno blago za izdelavo zabojev. Skakanje našega dinarja vpliva najneugodnejše na naš izvoz, nismo absolutno nobene baze za pravilno kalkulacijo. Občutno je še vedno pomanjkanje vagonov, upamo pa, da bo v kratkem, ker je prevoz sladkorje pese že kolikortoliko končan, zopet dosti vagonov na razpolago. Izvoz iz Slovenije skozi Sušak je šele v povojju, ker se držijo izvozniki z ozirom na to, da

Preračunalni kurz je Din 17 = 1 zlata marka pariteti Curih.

Jajca. V zadnjem času so se učvrstile cene jajc od Din 1.80 na 1.90 za komad in sicer za prvovrstno blago. Prvovrstno blago notira na dunajskem trgu a K 1725 to pa zaradi velikega dovoza ruskega blaga, ki je zelo dobre kvalitete. Cene v Švici so feo Buchs 230 do 235 švicarskih frankov.

* * *

g Oddaja vinskih trti in sadnih dreves iz drž. trtinic in drevesnic mariborske oblasti. Prihodnjo spomlad se bo oddajalo iz drž. trtinic in drevesnic v mariborski oblasti trine in drevesne sadike najbolj vpljenih vrst, kakor: laške graševine, muškatnega silvana, belega burgundca, rumenega šipona, zelenega silvana, žlahtnine i. dr., cepljenih na riparijo portalja, rupestris št. 9, solonis 1616; nadalje od jablan: štajerskega mošančlja, renskega boboca, baumanovke, kanadke i. dr. po sledenih značajnih cenah: cepljenke Ia, po 1500 Din, IIa 1000 komadov; korenjaki Ia, po 250 Din, IIa po 75 Din 1000 komadov; kliči Ia, po 100 Din, IIa po 35 Din 1000 komadov; drevesa (visokodebelnata) Ia po 15 Din, IIa po 10 Din komad. Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinesajo od pristojne občine tozadnevo potrdilo. Imovitejšim posestnikom se zaračunajo trte in drevesa za 50 odstot drahje. Nadalje veljajo te cene le na oddajnjem mestu, v dotočni trtnici ali drevesnic. Za omot in dovoz na železnico se zaračuna lastne stroške. Pri dodelitvi se bo v prvi vrsti upoštevalo vinogradnike in sadjarje mariborske oblasti; potem še le ostale. Naročila na to blago morajo biti kolkovane (5 Din za vlogo, in se imajo vležiti najkasneje do 15. novembra t. l. ali pri pristojnem ekonomu ali pa pri dotočni drž. trtnici, ozir. drevesnic, odnosno pri Vinarskem in sadjarskem nadzorništvu za mariborsko oblast v Mariboru). Po tem roku se razdeli zaloge sorazmerno med vse opravičence in se jim dostavi tozadneva nakaznica. Drevesa se lahko dobe še do jesen, toda le, če se vloži naročila vsaj do 20. oktobra t. l. pri imenovanem nadzorništvu. — Za velikega župana: Oblastni referent za kmetijstvo: Inž. Josip Židanček s. r.

g ValORIZACIJA. Podjetjem, ki javno polagajo račune, ustvarja velike težave to, da so primorana vrednosti iz predvojne dobe (ne-premičnine, obratne naprave itd.) bilansirati še vedno v predvojni vrednosti tako, da take bilance ne nudijo točne slike premoženjskega stanja dotočnega podjetja. Vodijo pa tudi do višje davčne obremenitve, ker se na podlagi takih bilance izkazuje višja donosnost podjetja. Vprašanje valorizacije je velike važnosti za taka podjetja. Da se to vprašanje zadovoljivo reši, je ministrstvo trgovine in industrije sklicalo posebno anketo prizadetih, ki se vrši najbrže v prvi polovici meseca oktobra.

g Konferenca kmetijskih strokovnjakov. Pred kratkim se je vrnila v Skoplju trdnevna konferenca kmetijskih strokovnjakov iz južne Srbije. Konferenca je imela za namen povzdigniti poljedelstvo in živinorejo v teh krajih.

g Srbsko zadružništvo. Koncem leta 1923. je bilo v glavnem savezu srbskih zemljoradničkih zadrug organizirano 2006 zadrug in sicer 1277 kreditnih ter 717 nabavljalih. Od teh zadrug je bilo v Srbiji 1539, v Hrvatski s Slavenijo 199, v Voivodini 200, v Dalmaciji 56, v Bosni 1 ter v Črni Gori 1.

g Izmenjava tovornih listov. S 1. t. m. je potekel rok za izmenjavo starih tovornih listov. Po najnovejši naredbi generalnega ravnateljstva državnih železnic morajo vse postajne blagajne še v naprej izmenjavati privatnikom tovorne liste stare emisije za nove. Stranke morajo razliko cen med novimi ter stariimi tovornimi listi plačevati takoj pri menjavi.

g Nov vojni red Jadranske plovilbe. — S 1. t. m. je stopil v veljavo nov vojni red Jadranske plovilbe za vse linije družbe.

g Značanje diskonta v Avstriji. Iz Dunaja poročajo, da je generalni svet avstrijske Narodne banke na svoji zadnji plenarni seji sklenil značanje diskontne obresine mere od 15 na 8 odstotkov. Generalni komisar Društva narodov dr. Zimmermann je že odobril ta zaključek.

g Sladkorna kampanja v Češkoslovaški bo dala ca. 1.231.000 ton sladkorja napram 1.000.000 ton lani. Vendar se računa, da bo končni rezultat mnogo boljši kakor navedena ceneitev.

g Slaba žetev v Nemčiji. Zaradi zelo slabega žetvenega rezultata se bodo v Nemčiji najbrže zopet uvedle krušne karte.

g Francoske finance. Po izjavi francoskega finančnega ministra Clémentela bo proračun za 1. 1925. dosegel v izdatkih 82.5 milijard frankov, dočim so za prihodnje leto prečakani dohodki samo na 29.0 milijard frankov. Za pokritje deficitu predlaga finančni minister zvišanje nekaterih davščin.

g Svetovna produkcija sladkorja. Svetovno produkcijo sladkorja v tekoči kampanji cenejo na 21.250.000 ton, kar pomeni napram pretekli kampanji zvišanje za ne celih 2 milijona ton. Strokovnjaki so mnenja, da bo konzum težko pokupil to nadproducijo v slučaju, da bi se cene zvišale.

Borze.

3. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.1520—3.1820 (3.1950—3.2250), London 320.75—323.75 (325.1250—328.1250), New York 71.50—72.50 (72.30—73.30), Praga 2.1490—2.1790 (2.1690—2.1990), Dunaj 0.1008—0.1028 (0.1024—0.1044), Curih 13.85—13.95 (13.87—13.97), efekt. dol. 70.50—71.50 (71.30—72.30).

Curih. Belgrad 7.20 (7.20), Budimpešta 0.0098 (0.006825), Berlin 1.25 (1.25), Italija 22.8250 (23.—), London 23.3050 (23.40), New York 522.50 (524.75), Pariz 27.50 (27.80), Praga 15.65 (15.67), Dunaj 0.007340 (0.007413), Bukareš 2.70 (2.7250), Sofija 3.75.

Dunaj. Devize: Belgrad 983—87, Kodanj 12280—12320, London 316500—317500, Milan 3009—3111, New York 70935—71185, Pariz 3732—3748, Varšava 13600—13700.

Valute: dolarji 70460—70860, angleški funt 314700—316300, francoski frank 3715—3745, lira 3088—3108, dinar 978—984, češkoslovaška krona 2102—2118.

Praga. Devize: Lira 148.875, Zagreb 46.95, Pariz 179.375, London 151.30, New York 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska posojilnica d. d., Celijska 210 (povpraševanje), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225—233, Merkantilna banka, Kočevje 123—128, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 916—922, zaklj. 921, Slavenska banka, Zagreb 100—102, zaklj. 100, Strojtovarne in livarne, Ljubljana 130—150, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 380—395, zaklj. 380, Združene papirnice Vevče 105—115, 4% kom., Zadolžnice Kranjske deželne banke 89 (ponudba).

Zagreb. Hrvatska Ekskomptna banka, Zagreb 110—112, Hrvatska sveopća kreditna banka Zagreb 111—113, Hrv. slav. zem. hip. banka Zagreb 96—98, Jugoslavenska banka Zagreb 105—110, Ljubljanska Kreditna banka Ljubljana 225—235, Prva hrvatska štedionica Zagreb 915, Slavenska banka Zagreb 100—102, Dioničko društvo za eksplotaciju

pričakujejo izdatno znižanje železniške tarife, zaenkrat precej rezervirano. Grčija se za naš les precej zanima, vendar, kakor smo že čestokrat omenili, radi visokih železniških prevoznin, ne moremo plasirati večjih količin lesa na ondotinom trgu. Kakor povzemamo iz časopisa, se intenzivno dela na novih izvoznih tarifah, kar bo ugodno uplivalo na razvoj naše lesne industrije, ker bomo lahko uspešneje konkurirali z Avstrijo in Čehoslovaško. Izvoz drž. posebno v Italijo je zelo živahen, na drugi strani je pa tudi tuzemska poraba precej velika. Splošen položaj na mednarodnem lesnem tržišču je pa vse prej kakor zavoljiv.

Dunajski živinski trg. 29. pr. m. je bilo na dunajskem trgu 2848 kom. živine. Uvozile so Ogrska 537, Jugoslavija 479, Rumunija 316, Nemčija 290, Čehoslovaška 102, Avstrija sama je postavila na trg 1124 glav. Cene: Ia voli 19 do 21.000 nak, IIa voli 15—18.000, IIIa voli 12.000—15.000, bušaki 11—15.000, biki 13 do 16.500, krave 12—16.000, klobasice 7 do 11.000. Potez se

drva Zagreb 100, Hrv. slav. d. d. za ind. še-
ćera Osijek 800, Našica 84, Gulinian 830, Sla-
vonijska 64–66, Trboveljska premokopna
družba Ljubljana 400, 7% drž. inv. posojilo
63.50, Vojna odškodnina 113–114.50.

Dunaj. Efekti: Alpine 322.500, Greinitz
138.000, Kranjska industrijska družba 700.000,
Trboveljska družba 379.000, Hrvatska eskom-
ptna banka 105.000, Leykam 130.000, Jugoslo-
vanska banka 100.000, Hrvatsko-slav. dež. hi-
potek. banka 52.500, Mundus 635.000, Slavex
196.000, Slavonija 61.200.

LAGO.

Ljubljana. L. s. Trami monte, fco meja 408, Trami žagani na živ rob, fco meja 780, Trami, izbrani, sortirani, fco meja 415, Deske I., II., 20, 25 mm, fco meja 700, Letve, fco meja 636, Oglje Ia, vilano, fco meja 120, Drva hrastova, suha, cepanice, fco nakladalna postaja 7 vag. 22–23, (zakl. 22), Hrastovi plohi, obrobljeni, 54, 17–30, 2.90 m dolžine, fco meja 1250, Hrastovi plohi, obrobljeni, 44, 17–30, 2.90 m dolžine, fco meja 1250, Hrastovi plohi, obrobljeni, 54, 22–32, 2.80 m dolžine, fco meja 1250, Hrastovi plohi, obrobljeni, 54, 15–30, 2.60 m dolžine, fco meja 1250, Jesenovi suhi plohi, 20–100 mm, fco Domžale 1400, Remeljni 8–8, I., II. vrste, fco meja 750, Remeljni pol. 30–60, 35–70, I., II. vrsta fco meja 750. Žito in poljski pridelek. Pšenica domača, fco Ljubljana 380, Pšenica bačka, par. Ljubljana 420, Koruza bačka, par. Ljubljana 340, Oves bački, par. Ljubljana 320, Oves bački, stari, par. Ljubljana 340, Laneno seme, par. Ljubljana 685, Konopla mandžur, b-n, fco Ljubljana 880, Repica divja, fco slavonska postaja 255, Pšenična moka št. 0 bačka, fco Ljubljana 615, Pšenična moka št. 2 bačka, fco Ljubljana 565, Pšenična moka št. 5 bačka, fco Ljubljana 515, Pšenična moka št. 6 bačka, fco Ljubljana 465. Stročnice, sadje. Fižol ribničan, orig., par. Ljubljana 450, Fižol prepeličar, orig., par. Ljubljana 450, Fižol mandolom, orig., par. Ljubljana 350, Orehi, fco Ljubljana 400.

Novi Sad. Pšenica 360, koruza 275, koruza v storžih 105–110, oves 260, moka bazis nulača 550, fižol beli 435–440. Tendenca neizpremenjena.

Prosветa.

pr Cerkveni koncert priredi cerkveni pevski zbor z orkestrom v Tržiču v nedeljo dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer s sledetim spredom: 1. Dr. Franc Kimovec: >Brezimadežnic<, za mešan zbor, orgle in orkester; 2. Fr. Gerbič: >O devica, zvezd Kraljicac<, za sopran, meš. zbor in orgle; 3. M. Zeleznik: >Kraljica si<, za dvoglasni ženski zbor in orgle; 4. Josip Klemenčič: >Kraljica vigedic, za alt-solo, meš. zbor, orgle in orkester; 5. M. Zeleznik: >Češčena Marija<, za dva sopранa, alt in orgle; 6. Emil Hochreiter: >Marija Pomocnica<, za sopran-solo, ženski zbor in orgle; 7. P. H. Sattner: >O najsvetješa hostija<, za mešan zbor in orgle; 8. I. S. Bach-Ch. Gounod: >Ave Maria<, za gosli in orgle, violino-solo igra gospa Peherc; 9. M. Zeleznik: >Božična kantata<, za sopran-solo, mešan zbor in orgle; 10. Ant. Fr. Tenaglin: >Aria<, za gosli in orgle. Violino-solo igra g. Bitterle; 11. Dr. A. Schwab: >Zdrava Marija<, za sopran-solo in mešan zbor — a capella; 12. M. Zeleznik: >Mati Božja<, za sopran-solo, orkester in orgle; 13. Fr. Gerbič: >Ave Marija<, za sopran-solo, ženski zbor in orgle; 14. Emil Hochreiter: >Med hami Jezus bivaš<, za sopran-solo, mešan zbor in orgle; 15. St. Premrl: >Sreča preljebeznivo<, za alt, mešan zbor, orgle in orkester.

pr Slavni tenorist Mattia Battistini se namenava v teku sledenje zimske sezone posloviti za vedno od koncertne in operne publike.

Narodno gledališče.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vključno opozarja abonente, da vplačajo pri

Ali že veste, da se že po vseh trgovinah dobiva „Družinska Pratika“ za leto 1925

Zahtevajte povsod le to našo Pratiko
Preprodajalci dobe velik popust
Obračati se je na založništvo

DRUŽINSKE PRATIKE v Ljubljani

Zaga v gozdnem kraju ob močni vodi bližu žel. postaje ob lepi cesti se da v najem. Naslov v upravi lista pod številko 6086.

Vinsko trgatev priredi v NEDELJO, dne 5. oktobra balinski klub »Cvet« v gostilni Zupančič, Ahazijska cesta. - K obilni udeležbi vabi odbor. 6111

Lilihip Turški med, pravi Fortuna šumeči bomboni v zalogi samo pri JOSIP VITEK, v Ljubljani, Krekov trg 8.

PRODA se lepa, novozidana HIŠA v TREBOVLJAH, z dvema sobama, kuhinjo, kletjo in pritisklarnami ter vrtom. Pripravno za obrtnika. Cena je 90.000 Din. Naslov v upravi »Slovenec« pod številko 6089

Šivalne stroje na obroke najboljših tovarn z mnogimi poohvalnimi izjavami in 10-letn. jamstvom za šivalje in krojače ter čevljarje kupite NAJCENEJE pri L. REBOLJ v KRANJU. — Stroji so tudi za umetno vezenje, ki se podišuje pri meni vsak čas brezplačno.

polnoštevilno. Vabijo pa se tudi drugi možje in mladeniči.

Orlovske vestnike.

Sentpeterska orlovska srečna v Ljubljani. Redni letni zbor se vrši dne 5. t. m. ob 9. dopoldne v OP Ljudski dom. Dnevi red običajen. Udeležba za vse odsekovne odbornike obvezna. Predsednik.

Turistika in sport.

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznana, da so odprte sledeče koče, oziroma postojanke: 1. Hotel Zlatorog ob Boh. jezeru, 2. Hotel Sv. Janez ob Boh. jezeru, 3. Valvazorjeva koča pod Stolom, 4. Koča na Veliki Planini, 5. Koča v Kamniški Bistrici, 6. Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini. — Osrednji odbor SPD.

Izpred sodišča.

PISAVA SLOVENSKIH OSPEBNIH IMEN
PRED SODIŠČEM.

Letos spomladi je izšel v »Slovencu« članek Antonia Lajovicu »Misli o kulturnem tipu germaniziranega Slovenca«. Vseboval je med drugim tudi ta-le stavek: »V nepotrebnem spoštovanju nekdaj sakrosanktnega nemškega načinka pisave naših imen, je milega Jurija Mihevcu dal tiskati na programih in plakatih G(eorg) Micheuc.« V zvezi s tem stavkom je bil pod črto dostavek: »Spoštovanje, ki ga še danes brez slutnje sramu goje naši Schupeutzi, Seunigi, Mallyji, Ogoreutzi etc.« Dr. Robert Ogoreutz, državni pravdnik v Ljubljani, in njegov brat Hugo Ogoreutz, bančni uradnik v Celju, sta smatrala, da ta dostavek leti nanju in sta po svojem zastopniku dr. Kalanu v Celju vložila zasebno obtožbo proti Antonu Lajovicu zaradi žaljenja časti.

Namesto ljubljansko deželno sodišče se je za to razpravo delegiralo okrožno sodišče v Mariboru, kjer se je dne 25. septembra vršila kazenska razprava, h kateri sta prišla samo zastopnika obeh strank.

Dr. Koderman je kot substitut zastopnika obtožiteljev izvajal obtožbo stoeč na stališču, da je inkriminirani odstavek smatrati za razjaljiv, ker očita zasebnima obtožiteljima pomajkanje sramu, popolnoma privatna stvar obtožiteljev pa je, kanko hočeta pisati svoje ime.

Obtoženca je zagovarjal dr. Tuma, ki je v zagovor obtoženca povedal, da je ta v svojem članku razmišljal samo o kulturnem političnem vprašanju, ne da bi imel v mislih kako gotovo osebo in zato tudi ni imel niti nameна, niti zavesti koga žaliti osebno; inkriminirani

rani dostavek je navajal samo za vzgled imena raznili tvrdk, ki se nahajajo v Ljubljani, oziroma v Novem mestu. Zagovornik je nato tudi dokazoval, da ta zagovor odgovarja resnici, podrobno navajajoč posamezne misli iz celega članka, opozarjal je sodni dvor, da je za pravilno razumevanje tendence članka, kar tudi inkriminiranega dostavka potreba upoštevati tudi vso nadaljnjo polemiko, v kateri tvorijo Lajovičevi članki idejno celoto. Izvajal je, da v pričujočem slučaju manjka vse, kar bi bilo za kaznitvost inkriminiranega odstavka potrebno, namreč določeno označenje gotove osebe, dalje namera ali vsaj zavest obtoženca, da je njegove besede mogoče razumeti kot žalitev, oziroma da bi ne bila njegova trditve upravičena zlasti v juvnem interesu. Kar kor je iz polemike razvidno, jedra Lajovičevega članka niso razumeli; tudi zasebna obtožitelja nista razumela stvarnosti Lajovičeve kritike iz socialnega in narodnostnega stališča in sta po vsej sili hotela najti v zadevnem dostavku osebno žalitev misleč, da je žalitev tudi notranjega čustva časti kazniva, kar pa ni res. Jezik je temeljni nositelj kulture in narodnosti, radi tega so imena posameznikov vidni znaki narodne zavednosti, oziroma nezavednosti. Pomanjkanje take zavednosti je smatrati kot sramoto za slovenskega intelektualista. Proti pačenju jezik in imen mora protestirati cel narod. Zahevati mora od vsakega, posebno pa od zastopnika javnih oblasti, da poudarjajo narodno idejo s ponosom in da se ostro upri pačenju pristnih slovenskih imen. Napačno je stališče obtožiteljev, da je raba in način pisave lastnega imena zgolj zasebna zadeva. Germanizatorični režim se je za ranjke Avstrije kažeč tudi v tem, da se je germanizirala pisava lastnih imen. Nemška ali laška pisava slovenskih lastnih imen je tačas kazala na nemško ali laško mišljenje naših ljudi. Ob nastopu narodnih bojev na Slovenskem je javnost največkrat po pisavi lastnih imen ločila, ali pripada kdo nemčurski ali narodni stranki. Po pisavi sta se ločila nemškutar Koschir in Slovenec Košir, italijana Čiuch in Slovenec Čuk. Seveda se je tudi zgodilo, da so oblasti zavedne naše ljudi tačas, ko je vladal nemški liberalizem, prisilile, da so svoja imena pisali na nemškatarski način, toda ob narodni probudi so Slovenci že za Avstrije izboljjevali pri najvišjih sodnih dvorih sodne odločitve, da pri premembni pisave ne gre za premembno imena in da torej ponemčeni Koschir in poitalijančeni Čiuch smeta svoje ime pisati z lastnim narodnim pravopisom, ne da bi bilo treba zato iskati šele posebnega dovoljenja ali pa prositi za popravo krstnih matic. Srbska pisava s cirilico to tudi kaže. Vsak srbski uradnik bi nemškatarsko-slovenskega Tschitscha v cirilici gotovo zapisal za Čiča. Če se slovensko ime piše v Belgradu pošteno, ali mora slovenski narod še vedno trpeti smešno nemčursko pisavo? Če bi šlo za glasovanje o pisavi lastnih imen, bi vse slovensko ljudstvo soglasno dalo prav stališču Lajovicu. Sodišče v tej stvari ne more drugače soditi kot kompaktarna narodna masa. V Italiji bi bil takoj reducirani oni uradnik, ki bi svoje ime pisal spačeno. V Italiji so pač občutljive tudi oblasti, kar se tiče narodne zavesti.

Sodišče je na to, potem ko zastopnik obtožiteljev ni več repliciral, oprostilo obtoženca. V svojih razlogih je predsednik sodišča izvajal, da vsebina članka in pa inkriminiranega dostavka kaže, da obtoženec ni imel namena koga žaliti.

Zastopnik obtožiteljev je izjavil, da si pridružuje ničnostno pritožbo.

Poizvedovanja.

Našla se je dne 2. t. m. popoldne v bližini cerkve sv. Jakoba manjša vsota denarja. Dobi se pri najdritelju Švigliju, mag. slugi v novi mestni hiši na Prulah.

Mlad rjav pes s pepelnasto liso pod vratom se je zatekel. Dobi se pri C. Glavnik, Streliška ulica 10-I, ali stojnica Vodnikov trg.

OBİŞCITE

jutri — v NEDELJO, dne 5. oktobra 1924

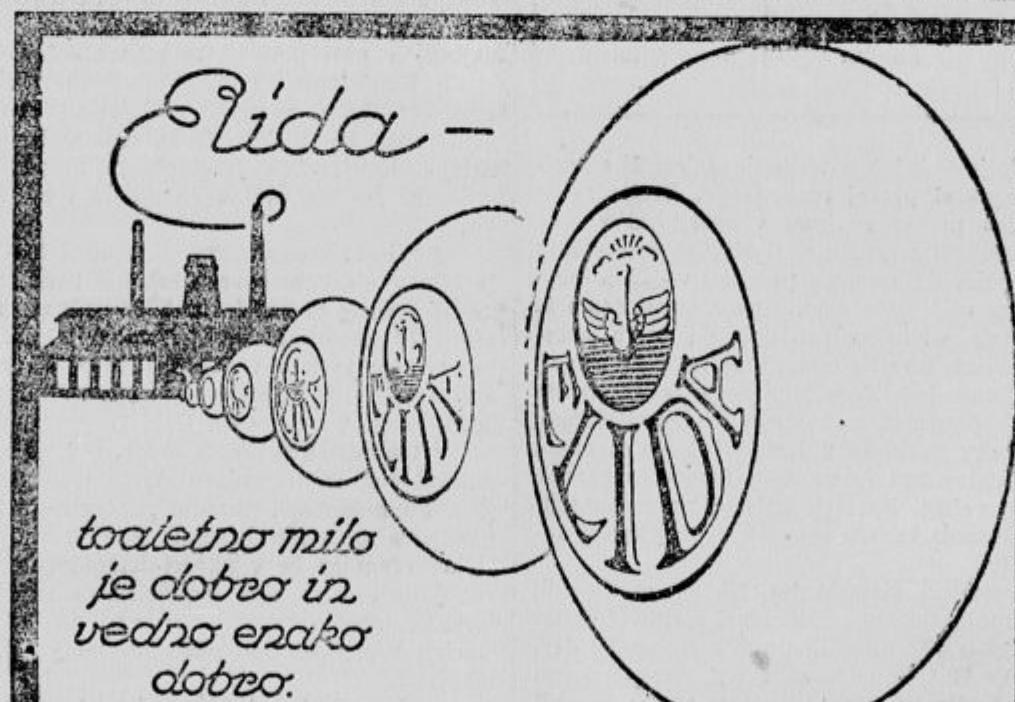
MODNO RAZSTAVO

ki jo v svojih spodnjih in gornjih prostorih prieja tvrdka

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS

MESTNI TRG ST. 19.

Razstava je odprta od 9 dopoldne do 8 zvečer.

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica:
50.000.000 Din
Rezervni zakladi ca.:
10.000.000 Din

Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta
podružnice: Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Melkovič, Novi Sad, Ptuj, Šašanjevo, Split, Trst.
Agencija: Logatec.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadače posle

Brzojavni naslov:
Banka Ljubljana
Telefon štev.: 261, 413,
502, 503 in 504

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

2 prazni sobi

prostorni, iščem za takoj v Šentpeterskem predmestju. Najemnina postranka stvar. Ponudbe pod »Sobi tako na upravo lista. 6064

PRODA SE POSESTVO

hiša z gospodarji poslopiji, njenimi, travniki in gozdom, vse v dobrem stanju. Hiša nova, pripravna za obrt, zraven je voda moč. Pripravno tudi za letovišče. Več pove lastnik na GOLEM BRDU štev. 25 pri Medvedah. 6064

Učenek prično, ki bi imela dobro krščansko vzgojo, iščem. IVANA JERIČ, Kvitija, Ljubljana, Ilirska ulica štev. 19, L. nadstropje. 6052

Posodi se 200.000 krov. proti sigurnemu jamstvu, v enem letu plačljivo, in mesečnemu odplačevanju po 21.500 krov. Ponudbe na upravo pod »Popis sigurnosti. 6032

Najnovejši izum

da se stari, že obledeli jedilni stoli, klubski garniture, fotelji itd., ki so z usnjem preobleni, lahko novo prebarvajo in pridejo do prvotne barve, ima tvrdka

DRAGOTIN PUC, TAPETNIK V LJUBLJANI, Kolodvorska ulica 18. 6041

Večja količina dobrega

GNOJA

od tovarji odpadkov, se ceno prada na veliko in tudi na posamezne vozove v TOVARNI ZA KLEJ V LJUBLJANI.

Instrukcije išče akademik z večletno inštruktorsko prakso. Naslov v upravi pod štev. 6119.

Detelja - lucerna

SE KUPI v večji množini. Ponudbe na Ljubljanskem gradbenem družbi, Rimsko cesta štev. 13, I. nadst. 6051

KLAVIRJE

in HARMONIJE na obroki: Bösendorfer, Förster, Steinway etc. Vse instrumente za bleh- in strah- godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno. ALFONZ BREZNIK, Ljubljana, Mestni trg 3 (pri magistratu). Njegosovo, tvrdka Jugoslavije.

A. P. Čehov:

Mužiki.

(Dalje.)

Zaradi praznika so kupili v traktiru soljeno ribo in skuhali župo iz ribje glave. Opoldan so se vsi vsečili, da pijejo čaj in so ga dolgo pili, tako da so skoro napuhli. Potem so pa začeli zajemat župo, vsi iz ene sklede. Riba pa je babica skrila.

Zvezčer je lončar na strmini žgal lončino. Doli na logu so dekleta plesala in pela. Igrali so na harmoniko. Na drugi strani reke je tudi gorela peč in so dekleta pela in oddaleč se je njihovo petje čulo ubrano in nežno. V traktiru in okoli njega so razgrajali mužiki; peli so pijanih glasov in tako kleli, da je Olga drgetala in govorila:

— Oh, batjuški! ...

Čudila se je, da so se kletve kar držale skupaj in da so najhujše in najdelj stari, ki so že z eno nogo stali v grobu. A deca in deklice so poslušali kletvine in se niso nič vznemirjali; bilo je očvidno, da so jih bili vajeni od zibelke.

Minula je polnoč, že so peči tu in na oni strani pogasnile, a zdolaj na logu in v traktiru so še vedno razgrajali. Starček in Kirjak, oba pijana, sta se vzela za roko, suvala drug drugega s plečmi in prišla k podu, kjer sta ležali Olga in Marija.

— Pusti jih, je pregovarjal starec. — Pusti... Ona je dobra baba... Greh... — Ma-arjal — je zakričal Kirjak.

— Miruj... Greh... Ona je dobra baba.

Postala sta minuto okoli poda in odšla. — Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Nato je pljunil, grdo zaklel in šel v izbo.

Babica je te temeljne resnice slabo vedela, kajti verski poduk na vasi je enak ničli.

Postala sta minuto okoli poda in odšla.

— Ljubim te poljske cvetove! — je zepel naenkrat starček z visokim, produjajočim glasom. — Ljubim jih trgat s poljan!

Naša ljubljena, skrbna mama, oziroma tašča, stara mama in teta, gospa

Marija Jenčič

roj. Podrekar

je danes v 74. letu s tolažili sv. vere po kratki bolezni umrla.

Pogreb nepozabne se vrši dne 5. oktobra ob 9. uri

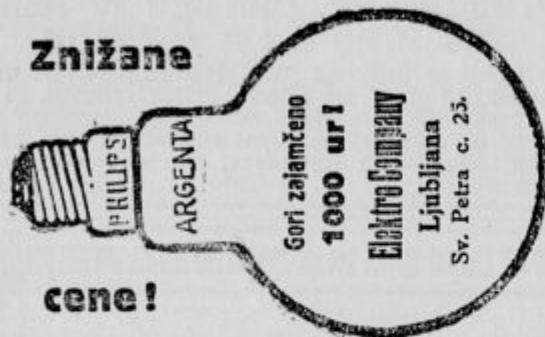
Sv. maše se bodo brale v farni cerkvi sv. Mihaela v Mengešu.

Mengeš, dne 3. oktobra 1924.

Marija, Marcel, Milan, Franc in Anton, hči in sinovi z rodbinami.

Venci se hvaležno odklanjajo.
Brez posebnega obvestila.

Znižane

cene!

VAŽNO
za krojače in krojačice!
Noben krojač, nobena dama in nobena sivilja naj ne zamudi obiskovati KROJNI TEČAJ v Židovski ulici 5, ki se prične 5. oktobra 1924. Najugodnejša prilika za izpopolnjenje svojega znanja. Na razpolago vedno najmodernejsi kroji svetovnih modelov. Vsaka dama ima priliko pod strok. nadzorstvom izvršiti svojo toaletu. Na željo dajem učne ure na lastnem domu. 6038

Iv. JAX in sin
Ljubljana, Gospoševska c. 2,
priporoča svojo bogato zalogu pisalnih strojev »ADLER« in »URANIA«, dalje SIVALNIH STROJEV za rodbine in obrt ter voznih koles: STYRIA-DÜRKOPP, OROŽNO kolo (Waffenrad). Cenik zastonj in franko.

Ugodno kupljanje!
Nogavice novadne Din 19—, svil. flor Din 39—, volilne jopice Din 68— in 98—, zimske rokavice Din 25—, Crèpe de Chine Din 95—, 130—, damska srajca Din 39— ter drugo blago po konkurenčnih cenah pri A. SINKOVEC nasl. K. SOSS
Ljubljana, Mestni trg 19

15 letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le Stoewer za rodbinsko in obrtno rabi.
ZALOGA
L. BARAGA, LJUBLJANA
ŠELENDURGOVA ULICA 6/I

Dr. Bleiweis odpotuje 7. oktobra

Stavbno podjetje IVAN OGRIN Ljubljana

Pisarna: Gruberjevo nabrežje 8. — Telefon št. 426.
se priporoča za vsa stavbna dela, ter nudi po konkurenčnih cenah vse vrst strešno in zidno opeko

iz lastne opekarne franko poljubna postaja. — Zaloga cementnih cevi.

Zahlevajte ponudbe! Zahlevajte ponudbe!

Jugometalija

Ljubljana, Kolodvorska ul. 18

Izvršuje vsakovrstna naročila za kleparstvo, vodovodno inštalacijo, kotlarstvo in klučavnica. Vsa naročila se izvrši točno in solidno.

Telefon 729.

Montaža toplovarov.

Daje trgovske kredite, ekskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščeni prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union“).

Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čekovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.
Podružnice: CELJE, ĐAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLEĐ.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15,000.000.—.

Zahvala.
Vsem, ki so spremili dragega nam očeta, gospoda

Ivana Rusa

na njegovi poslednji poti, nam lajšali breme trpke bolesti in izkazali požrtvovalnost, posebno g. stavbeniku I. Ogrinu z rodbino, gospoj Albertovi, Društvu orožniških vpokojencev za poklonjeni vence in udeležbo in vsem drugim darovateljem prelepih vencev, šopkov in cvetja naša prav prisrčna zahvala.

Ljubljana, 3. oktobra 1924.

ZALUJOČI OSTALI

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO cikorijo.
Izvrsten pridatek za kavo.

ZALOGA KLAVIRJEV

in pianinov nejobljih tovarn Bösendorfer, Erhart, Czapek, Högl, Schweighofer, Stingl itd.
TUDI NA OBROKE

JERICA HUBAD, rot. Dolenc Ljub. III. Serjeva 5

Prostovoljna dražba

se vrši dne 6. t. m. od 9. do 12 ure in od 14. do 18. ure na Sv. Jakoba nabrežju št. 31. — Prodajale se bodo visoke v nizke OMARE, POSTELJE, SIVALNI STROJ, STENSKA URA, KREDENCA, lepe poseljne ODEJE, OBLEKE, različno PERILO, PÖRCELAN, SLIKE itd.

6003

Korespondent

perfekten, samostojen, ki obvlada razen slovenskega in hravtskega, nemške in italijanskega jezika, se s prejme. Prednost imajo ponudniki, ki so že bili v kožarski industriji. Ponudbe in pogoje na

AND. JAKIL, KRMELJ — DOLENJSKO.

Pozor! Pohištvo Pozor!

PO ZNIŽANI CENI se prodaja: moderne spalnice, jedilnice, kuhinje, pisalne mize ameriškega sistema in drugo pohištvo. Sprejemajo se naročila — ANDREJ KREGAR, strojno mizarstvo, Vižmarje — St. Vid nad Ljubljano. — Zaloga nasproti postaje Vižmarje. 2850

Royal Mail Line

Kr. angleška poštno-parobrodna linija.

General. zastopstvo za kraljevino SHS;

Zagreb

Trg I. Štev. 17.

Redni potniški promet:
Hamburg—Cherbourg—Southampton v Novi Jork in Kanado

Cherbourg—Liverpool—Southampton v Južno Ameriko

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo.

Odprava počinkov 1, 2, 3. razreda. — Kabine 3. raz. z 2 in 4 posteljami

Udobnost — Sigurnost — Briza

Podzastopstva:

Beograd, Karagićeva ulica 91. — Ljubljana, Kolođvorska 26. — Vel. Bečkerek, Kralja Aleksandra 4.

Brojčavi naslov za vsa gorna podzastopstva "ROYMAILPAC".

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Črno goro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gružu.

Naslov za brzjavke: Prometna banka.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Redni potniški promet

Hamburg—Cherbourg—Southampton v Novi Jork in Kanado

Cherbourg—Liverpool—Southampton v Južno Ameriko

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo.

Odprava počinkov 1, 2, 3. razreda. — Kabine 3. raz. z 2 in 4 posteljami

Udobnost — Sigurnost — Briza

Podzastopstva:

Beograd, Karagićeva ulica 91. — Ljubljana, Kolođvorska 26. — Vel. Bečkerek, Kralja Aleksandra 4.

Brojčavi naslov za vsa gorna podzastopstva "ROYMAILPAC".

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Črno goro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gružu.

Naslov za brzjavke: Prometna banka.

Dopisovanje v vseh jezikih.